

Kehitys

Utveckling

JOULUKUU 4.2022

Venäjän viesti
myy Afrikassa

Globaalikasvatus
– mitä se on?

Afrikan
nälkäkriisi
häviää
huomiossa

Kehitys- yhteistyö tuotti tulosta

Kehityspolitiikan tulosraportti kertoo Suomen kehitysyhteistyön saavutuksista. Työtä tehdään entistä riskialttiimmassa ympäristössä.

Keino, ei päämäärä

Mikä mielikuva sinulle nousee kehitysyhteistyöstä? Onko se esimerkiksi opettajankoulutus oppimistulosten parantamiseksi? Tai sää- ja varoituspalvelujen kehittäminen hirmumyrskyjen varalta? Vai poliittisten vaikuttajien koulutus demokratian vahvistamiseksi?

SAMULI SIIRALA

Aika monella meistä mielikuva taitaa liittyä veteen. Itseläni sitä selittää se, että olen Nepalissa saanut tutustua vesialan kehitysyhteistyön tuloksiin. Suomen, Nepalin, Euroopan unionin sekä paikallisten kuntien rahoituksen ja kylien asukkaiden yhteistyön tuloksena vesi juoksee nyt vuoristolähteistä pihapiireihin.

Vaikutukset ulottuvat kuitenkin pihaa pidemmälle.

Suurin merkitys vesihankkeilla on tunnetusti naisten ja tyttöjen elämään, kun veden noutaminen ei enää vie tunti-tolkulla aikaa päivästä.

Kaukolämmen kylien naiset kertovat käyttävänsä säästyneen ajan esimerkiksi puutarhavihjelystä, minkä seurauksena ruokaturva on parantunut. Jotkut myyvät osan sadosta ja saavat lisätienestiä, mikä on vähentänyt köyhyyttä. Koulujen yhteyteen rakennetut vessat ja vesipisteet edesauttavat terveyttä ja hygieniaa, sekä erityisesti tyttöjen koulunkäyntiä.

Lisäksi veden saatavuus on kohentanut syrjittyjen vähemmistöjen asemaa, eli puhutaan ihmisoikeuksien toteutumisesta.

EDUSKUNNALLE LUOVUTETTIIN marraskuussa raportti, joka kertoo Suomen kehityspolitiikan ja -yhteistyön tuloksista vuosina 2019–2021. Tässä numerossa käsittelemme kriisien ja konfliktien vaikutusta kehitysyhteistyöhön. Toisaalta essee *Hyvä, paha kehitysyhteistyö* puntaroi myös kehitysyhteistyön motiiveja.

Suomi tekee aiempaa vähemmän perinteisten vesihankkeiden kaltaista kahdenvälistä kehitysyhteistyötä. Suurin osa Suomen kehitysrahoituksesta kanavoituu tätä nykyä kansainvälisten toimijoiden kuten YK-järjestöjen, kehityspankkien ja EU:n kautta.

Yhteistyön kautta olemme vaikuttamassa siihen, että Suomen osaaminen ja edustamamme arvot näkyvät entistä laajemmin. Kehityspolitiikka on osoittautunut yhä tärkeämmäksi osaksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen avulla Suomi osallistuu globaalien ongelmien ratkaisuun ja vahvistaa samalla myös omaa asemaansa.

Moni kysyy, miten kehitysyhteistyössä voidaan taata tulosten kestävyys? Itse kysyn, mihin asti tuen pitää yltää?

Tavoite on, että kumppanimaat itse pystyvät vastamaan kansalaistensa hyvinvoinnista ja yhteiskuntansa toimivuudesta. Siksi on tärkeää vahvistaa kumppanimaiden järjestelmiä ja hallinnon osaamista.

Uskon Nepalissa tapaamieni kyläläisten pitävän hyvää huolta parantuneesta vesihuollosta. He ovat itse muun muassa kaivaneet lapioin vesiputket maan alle, metrin syvyyteen – useiden kilometrien matkalle.

PS. Kehityspolitiikan tulosraportti 2022 löytyy osoitteesta um.fi/kehityspolitiikka2022. Paperisen version voi tilata maksutta UM Julkaisupalveluista.

Artiklar i det här numret finns också på svenska på Kehitys – Utvecklings webbplats kehityslehti.fi.

HANNA PÄIVÄRINTA
vs. päätoimittaja

LIISA TAVALA

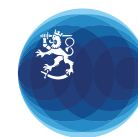
Lapsista ja nuorista paremman maailman tekijöitä

Globaalikasvatuksen tavoite on avata koululaisten silmät maailman erilaisille todellisuuksille. Tuusulassa Kellokosken koulun seitsemännen luokan oppilaat tutustuvat esimerkiksi jätteiden oikeaoppiseen lajitteluun.

LUE JUTTU SIVULTA 24.

Kehitys – Utveckling

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Verkossa kehityslehti.fi/tilaa-lehti/
Sähköpostitse kehitys.um@grano.fi
Puhelimitse tiistaisin ja torstaisin
klo 9–11/Grano Oy, 044 766 3126

Julkaisija Ulkoministeriö Viestintäosasto Kestävän kehityksen ja kaupan viestinnän yksikkö, PL 176, 00023 Valtioneuvosto
Toimitusneuvosto AD Teemu Heinilehto, viestintäjohtaja Mikko Koivumaa (pj.), apulaisosastopäällikkö Helena Airaksinen, tutkija Kalle Hirvonen, toimittaja Janne Hopsu, asiantuntija Lydia Kilpi, professori Anja Nygren, apulaisosastopäällikkö Juha Savolainen, toimittaja Sami Sillanpää, toimittaja Maria Tolsa
Vs. päätoimittaja Hanna Päivärinta, 029 535 1370, hanna.paivarinta@formin.fi
Toimitussihteeri Tiina Kirkas, tiina.kirkas@gmail.com **Ulkoasu** Laura Ylikahri
Painatus Grano Oy ISSN 0787-041
Kannen kuva Mosadaq Muhannad Qadan/Ziad Abu 'Ainin koulu Ramallahissa Palestiinassa. Lehden sisältöä lainattaessa on lähde mainittava. Artikkelit edustavat kirjoittajiensa kantaa. Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kehitys – Utveckling on tilaajille maksuton. Kehitys – Utveckling 1.2023 ilmestyy maaliskuussa.

06

Maailman makasiini

Unicefin keskuksessa Helsingissä vahvistavat oppimista ja varainkeruuta.

10

Miten niin?

Miksi Itä-Afrikan kuivuus on unohdettu Suomessa? Punaisen Ristin **Tiina Saarikoski** vastaa.

11

Infografiikka

Humanitaarista apua tarvitaan yhä enemmän.

12

Kehitysyhteistyö tuottaa tulosta

Tuoreen raportin mukaan työ on siirtynyt hauraisiin valtioihin ja entistä haastavampiin oloihin.

18

Infografiikka

Suomi on tukenut rauhanprosesseja 20 konfliktimaassa.

20

Essee

Kuutti Koski

Kehitysyhteistyön tulisi tehdä itsestään tarpeetonta, jotta se voisi osaltaan pelastaa maailmaa.

24

Koululaisista kasvatetaan paremman maailman tekijöitä

Tuusulassa globaalikasvatukseen on luotu luokka-asteittainen malli, joka sisältää muun muassa luontoretkeä ja jätteiden lajittelua.

34

Ajankuva

Kuuden kaveruksen perustama sirkusryhmä Unity Circus opettaa lapsille sirkustaitoja Kanembwen kylässä Ruandassa. Tavoite on tuoda iloa ja toivoa köyhissä oloissa kasvavien lasten arkeen.

LIISA TAKALA

29

Kolumni

Raita Merivirta

Kolonialismin perintö koskettaa myös suomalaisia.

30

Venäjän viesti myy Afrikassa

Venäjä-sympatia ja länsivastaisuus leviävät useissa eri viestintäverkostoissa.

44

Henkilö

Mia Rahunen toimii esikunta-päällikkönä siviilikriisin-hallintaoperaatiossa Malissa.

48

Suomi tekee

Vastuullinen metsäyrittäjä osallistaa Ugandassa ja Tansaniassa.

50

Vapaalla

Palestiinalaismuseo kertoo suomalaisen kansatieteilijän elämäntyöstä.

52

Esittelyssä

Kyky luoda teknologisia ratkaisuja auttaa ihmisiä sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin myös vastaisuudessa, uskoo taloustieteilijä **Oded Galor** kirjassaan *Ihmiskunnan nousu*.

54

Tuliaisat

Veera Ketonen näki Ugandassa, kuinka vaikeaa on oppia tiedon soveltamista.

55

Sarjakuva

Unicefin keskukset vahvistavat oppimista ja varainkeruuta

YK:n lastenjärjestö Unicef on perustanut Helsinkiin kaksi innovaatiokeskusta, jotka keskittyvät oppimisen ja uudenlaisen rahoituksen ratkaisuihin.

UNICEFIN Global Learning Innovation Hub on oppimisen innovaatiokeskus, joka tukee peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen opetusta erityisesti digitaalisten työkalujen avulla.

”Keskus kokoaa maailmanlaajuisesti yhteen asiantuntijoita kehittämään tulevaisuuden oppimismenetelmiä. Ne voivat muuttaa perusteellisesti opetusta ja parantaa miljoonien lasten oppimismahdollisuuksia”, innovaatiokeskusta vetävä **Angeles Cortesi** sanoo.

Unicefin keskuksen toiminnassa on mukana myös suomalaisyrityksiä, jotka kehittävät oppimispelejä ja vievät koulutusaamasta ulkomaille.

Esimerkiksi turkulainen Eduten voitti tänä vuonna Unicefin järjestämän kilpailun digitaalisen oppimisen ratkaisuista. Yritys on kehittänyt matematiikan opetukseen tekoälyä ja analytiikkaa hyödyntävän sovelluksen, jossa tehtävät ovat pelin muodossa. Sovellusta käytetään noin 50 maassa.

UNICEF/ETHIOPIA/NAHOMTESFAYE

Etiopialainen Frieda Abdi, 11, käy koulua vielä perinteisin menetelmin kynän ja oppikirjan avulla. Hän haaveilee opettajan ammatista.

Innovatiivista rahoitusta

Toinen Unicefin Helsinkiin perustamista keskuksista on Global Innovative Finance Hub, joka keskittyy innovatiiviseen rahoitukseen. Se kehittää uudentyyppisiä rahoitusmalleja ja finanssitekhnologioita vahvistamaan Unicefin varainkeruuta.

Keskus myös kehittää sijoitusalan standardeja ja rahoitusinstrumentteja, joiden kautta voi sijoittaa lasten oikeuksia vahvistaviin hankkeisiin. Kyse on samankaltaisesta vaikuttavuussijoittamisesta kuin ilmastomuutosta torjuvissa vihreissä rahastoissa.

Ulkoministeriön kehityspolitiikan neuvonantaja **Aki Enkenberg** sanoo, että Unicefin innovaatiokeskusten kautta suomalaisia teknologisia ja sosiaalisia

innovaatioita päästään hyödyntämään maailmanlaajuisesti Unicefin hankkeissa.

”Keskukset ovat väylä hyödyntää suomalaisten yritysten, yliopistojen ja julkisen sektorin osaamista koulutusasioissa ja oppimisessa.”

Unicefin innovaatiokeskusten ohella Suomeen on sijoittunut myös muita YK-toimintoja. Täällä toimivat ennestään YK-yliopiston kehitystaloustieteen tutkimuslaitos UNU-WIDER, ennakointityötä tekevä UN Global Pulse, Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM ja YK:n hankepalvelutoimisto UNOPSin vaikuttavuussijoittamisohjelma S3i. Viimeksi mainitussa selvitetään väärinkäytösepäilyä, jonka vuoksi Suomi keskeytti keväällä 2022 ohjelman rahoituksen.

Pitkittynyt kuivuus on heikentänyt ruokaturvaa etenkin Itä-Afrikassa.

SHUTTERSTOCK

Ilmastokatastrofit lisäävät nälkää

BRITITILÄINEN AVUSTUSJÄRJESTÖ Oxfam varoittaa aliravitsemuksen ja ilmastomuutoksen kytköksestä. Järjestö tutki kymmenen ilmastomuutoksen pahiten kurittamaa aluetta ja huomasi, että akuutit nälkätilanteet ovat näillä alueilla yli kaksinkertaistuneet kuuden viime vuoden aikana.

Suurimpia ilmastokatastrofeihin liittyviä humanitaarisia tarpeita on viime vuosina ollut Afganistanilla, Burkina Fasolla, Djiboutilla, Guatemalalla, Haitilla, Kenialla, Madagaskarilla, Nigerillä, Somaliassa ja Zimbabweella.

407 miljoonaa

Köyhyys on vähentynyt absoluuttisesti mitattuna eniten Kiinassa ja Intiassa. Vuosina 2010–2021 yli 407 miljoonaa kiinalaista ja intialaista nousi äärimmäisestä köyhyydestä.

Afrikassa ilmasto on lämmennyt enemmän kuin maailmassa keskimäärin.”

—PETTERI TAALAS, MAAILMAN ILMATIETEEN JÄRJESTÖN WMO:N PÄÄJOHTAJA

INHIMILLINEN KEHITYS TEKİ U-KÄÄNNÖKSEN

YK:N KEHITYSOHJELMAN UNDP:n vuosittain julkistama *Inhimillisen kehityksen raportti* on mitannut ihmiskunnan tilaa jo 32 vuoden ajan. Raportin päämittari, inhimillisen kehityksen indeksi HDI, on nyt jo toista vuotta laskusuunnassa, mitä ei ole tapahtunut koskaan aiemmin.

Inhimillisen kehityksen tasoa arvioidaan bruttokansantulon, koulutuksen ja elinajanodotteen perusteella, ja nyt se on laskenut vuoden 2016 tasolle. Laskua on tapahtunut peräti 90 prosentissa maailman maista. Eniten alamäkeä on koettu Latinalaisessa Amerikassa ja Karibialla, Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja Etelä-Aasiassa.

Raportin laatijoiden mukaan kehitysindeksin putoaminen ei johdu ainoastaan koronaviruspandemiasta. Etenkin ilmastokatastrofit ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen sekä poliittinen ja sosiaalinen kahtiajako ovat luoneet uudenlaisen epävarmuuden vyyhdin kehityksen ylle.

Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa laskee todennäköisesti inhimillisen kehityksen indeksiä entisestään.

AFRIKAN VAURAUS ON KESKITTYNYTTÄ

TUOREEN RAPORTIN mukaan Afrikan maiden yksityinen varallisuus keskittyy Etelä-Afrikkaan, Egyptiin ja Nigeriaan. Näiden maiden kansalaisilla on hallussaan 56 prosenttia kaikesta mantereen yksityisvarallisuudesta, kuten kiinteistöistä, osakesijoituksista ja talletuksista.

Eniten miljonäärejä asuu Johannesburgissa, Kapkaupungissa, Kairoissa ja Lagosissa.

NOPEA VERKKOYHTEYS TEHOSTI KORONASULKUJA

ECUADORIIN, EL SALVADORIIN ja Kolumbiaan keskittyneessä Maailmanpankin tutkimuksessa mitattiin koronasulkujen vaikutusta ihmisten liikkuvuuteen. Mitä laadukkaampi verkkoyhteys ihmisillä oli käytössään, sitä paremmin he noudattivat sulkutilojen sääntöjä.

Tutkijoiden mukaan sulkutilat vaikuttivat kielteimmin alhaisen tulotason kotitalouksiin, joissa ei ollut mahdollisuutta tehdä töitä tai käyttää palveluita internetin välityksellä.

NOK LEK/SHUTTERSTOCK

Lämpöaallot ovat koetelleet lapsia myös Madagaskarilla.

Lämpöaallot uhkaavat lapsia

NOIN 560 MILJOONAA lasta altistuu tällä hetkellä usein toistuville haitallisille lämpöaalloille, kertoo YK:n lastenjärjestö Unicef raportissaan. Vaarassa olevien lasten määrä saattaa nousta peräti 2,02 miljardiin vuoteen 2050 mennessä, järjestö ennustaa. Näin käy, vaikka planeetan lämpötila nousisi maltilliset 1,7 astetta esiteollisesta ajasta.

Ruotsi tinkii prosentin tavoitteesta

Ruotsin uusi hallitus aikoo korostaa ulkopolitiikassaan aiempaa enemmän lähialueita, kuten Pohjoismaita, Baltiaa ja Eurooppaa. Kehitysyhteistyön painopiste siirtyy monenvälisistä järjestöistä kansalaisyhteiskunnan tukemiseen.

ANDERS WIKLUND/TT/LK

Ruotsin hallitus haluaa jäädyttää kehitysyhteistyövarat 55 miljardiin Ruotsin kruunuun eli noin viiteen miljardiin euroon vuodessa seuraavien kolmen vuoden aikana.

PÄÄMINISTERI ULF KRISTERSSONIN hallitus painottaa myös kehitysyhteistyön merkitystä laittoman maahanmuuton ehkäisyssä ja siirtolaisten vapaaehtoisten paluumuuttojen edistämisessä. Ukrainan avustamisen lisääminen mainitaan hallitusohjelmassa erikseen.

Uuden vähemmistöhallituksen muodostavat maltillinen kokoomus, kristillisdemokraatit ja liberaalit. Porvariblokin suurin puolue ruotsidemokraatit jäi hallituksen ulkopuolelle, mutta kehitysyhteistyön leikkauksia ajanut puolue pääsi vaikuttamaan merkittävästi hallituksen linjauksiin.

Ruotsin uuden hallituksen mielestä kaupalla ja taloudellisen kehityksen

edistämisellä on pitkällä aikavälillä entistä keskeisempi rooli kehittyvien maiden köyhyden vähentämisessä. Tästä kertoo myös kehitysavun ja ulkomaankauppa-asioiden yhdistäminen yhden ministerin vastuulle. Perinteisesti tehtävät on jaettu Ruotsissa kahdelle ministerille.

Ruotsin kehitysyhteistyöhön käytämät määrärahat ovat yltäneet viime vuosina yhteen prosenttiin bruttokansantulosta. Uudessa hallitusohjelmassa tätä tavoitetta ei enää mainita, mikä voi käytännössä johtaa kehitysyhteistyövarojen laskuun.

Hallituksen budjettiesityksen mukaan kehitysyhteistyön määrärahat

jäädytetään noin 5,1 miljardiin euroon vuodessa seuraavien kolmen vuoden aikana.

Kehitysyhteistyötä tekevät kansalaisjärjestöt ovat arvostelleet uuden hallituksen päätöstä luopua yhden prosentin tavoitteesta. Järjestöt ovat myös pettyneitä huomion siirtymisestä entistä enemmän Eurooppaan, mikä uhkaa vähentää avun määrää kriisien uhreille muualla maailmassa.

Suomen kehitysyhteistyön osuus bruttokansantulosta oli viime vuonna 0,47 prosenttia. Suomi on sitoutunut nostamaan tason YK:n suosittelemalle tasolle eli 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.

Kehitys-Salmisen blogi kertoo kehityksen kuumimmat puheenaiheet

1 UKRAINAN TUKEMINEN ei jatkossakaan saisi johtaa kehitysyhteistyöstä leikkaukseen. EU-komissaari **Jutta Urpilaisen** mukaan se voisi ajaa kehittyviä maita yhä enemmän Venäjän ja Kiinan syliin.

2 HAASTATELTAVANA oleminen voi kostautua ikävästi. Kehittyvien maiden kylissä ramppaa tutkijoita, toimittajia ja muita viestijöitä viemässä naisten aikaa kotitöiden tekemiseltä.

3 KONGON DEMOKRAATTISESSA tasavallassa vastustetaan YK:n rauhanturvaajia ja oikeastaan kaikkia rikkaita ulkomaalaisia. YK:ta ei pidetä enää puolueettomana tahona, ja ulkomaalaisten ajatellessa ajavan vain omaa etuaan.

Lue blogitekstit verkossa kehityislehti.fi/kehitys-salminen

Afrikan nälkäkriisi jäi Venäjän hyökkäyssodan varjoon

Vaikka Itä-Afrikkaan ennustetaan nälänhätää, suomalaiset auttavat enemmän Ukrainaa, koska maan tilanne herättää meissä vahvoja tunteita, sanoo Suomen Punaisen Ristin kansainvälisen avustustoiminnan johtaja Tiina Saarikoski.

Tiina Saarikoski, todistavatko Ukrainan saamat mittavat lahjoitukset sen, että lähelle on aina helpompi antaa apua kuin kauas?

”Ukrainalle annettu tuki on todellakin ollut poikkeuksellisen suurta. En ole koskaan nähnyt vastaavaa urani aikana.

Maantieteellisellä läheisyydellä on toki merkitystä, mutta se ei ole ainoa tekijä. Ihmiset auttavat eniten silloin, kun heillä on jokin yhteys katastrofi-paikkaan tai siellä asuviin ihmisiin. Esimerkiksi Thaimaa sijaitsee meistä kaukana, mutta vuoden 2004 tsunami herätti suomalaisissa suuren auttamishalun, koska kohteessa oli suomalaisia ja monet olivat itsekin viettäneet siellä lomiaan.”

Miksi Itä-Afrikan kuivuus ja mahdollisen nälänhätä on unohdettu?

”Itä-Afrikan kuivuus ei ole valitettavasti näkynyt meillä uutisissa lähellekään samassa määrin kuin Ukrainan sota.

Medianäkyvyydellä on suuri vaikutus siihen, miten paljon ihmiset auttavat. Tiedotusvälineillä on kyky vaikuttaa mielikuviin ja tunteisiin, ja auttamisessa on ennen kaikkea kyse tunteista.

Ukrainaa on tärkeää tukea, mutta sen rinnalla ei pitäisi unohtaa muita kriisejä, kuten Itä-Afrikan kuivuutta ja Pakistanin tulvia. Ne ovat rajuja ilmastonmuutoksen aiheuttamia katastrofeja.”

Milloin kiinnostus Ukrainaa kohtaan hiipuu?

”Alun huimasta auttamispiikistä on nyt tultu alaspäin. Mutta ihmisillä tuntuu edelleen olevan halua auttaa, ja aihe on pysynyt ykkösuutisten joukossa.

Kun sota joskus toivottavasti loppuu, avun tarve tulee jatkumaan vielä pitkään sen jälkeen. Jos Ukraina tuolloin häviää mediasta, todennäköisesti myös lahjoitusten määrät vähenevät.”

Tilastojen mukaan humanitaarisen avun tarpeisiin ei vastata riittävästi. Mistä se johtuu?

”Maailman humanitaarisen avun tarpeet ovat kaksinkertaistuneet viime vuosien aikana, kun erilaiset aseelliset konfliktit ovat lisääntyneet ja ilmastonmuutoksen vaikutus on voimistunut.

Toisaalta avustaminen on kallistunut vilja- ja lannoitepulan sekä energiakriisin vuoksi. Myös avun perille saaminen

on vaikeampaa esimerkiksi sota- ja konfliktitilanteissa. Tämä on nähty myös Ukrainassa.”

Minne päin maailmaa itse lahjoittaisit sata euroa?

”Ensimmäisenä mieleen tulee Itä-Afrikan nälkäkriisi. Toisaalta en ehkä lahjoittaisi satastani tiettyyn kohteeseen vaan Punaisen Ristin katastrofirahastoon, josta se ohjataan eteenpäin apua tarvitseville. Kun rahastossa on varoja, kenenkään ei tarvitse lähteä keräyslippaan kanssa kiertelemään aina uuden katastrofin sattuessa, vaan apua pystytään antamaan välittömästi suoraan tarpeeseen.”

TIINA SAARIKOSKI, 52

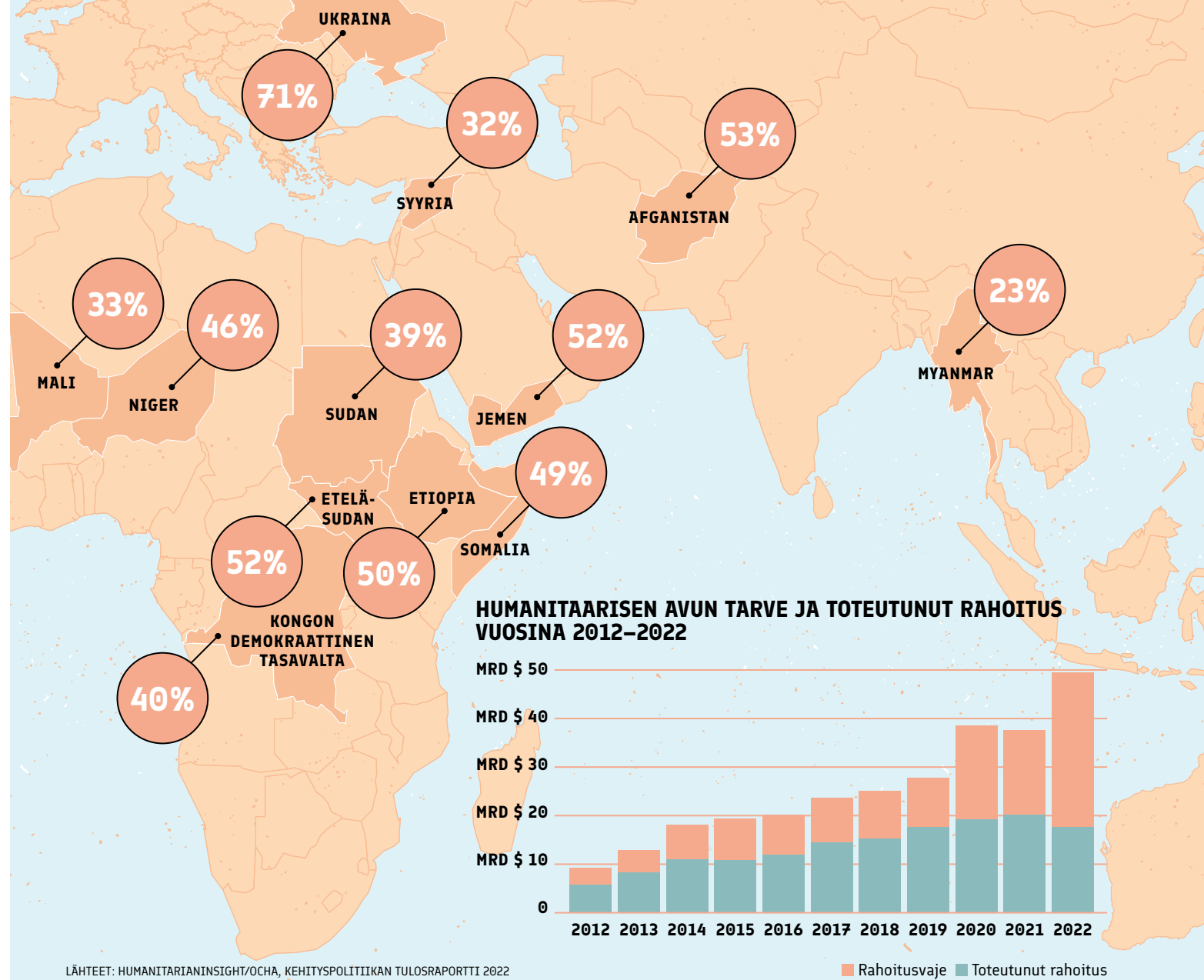
Työ Suomen Punaisen Ristin kansainvälisen avustustoiminnan johtaja
Ura Toiminut useissa hätä- ja kehitysyhteistyöohjelmien tehtävissä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisessä liitossa IFRC:ssä ja Suomen Punaisessa Ristissä vuodesta 2003

Koulutus Psykiatriseen hoitotyöhön erikoistunut sairaanhoitaja. Katastrofiavun, hoitotieteiden ja johtamisen koulutus.

HUMANITAARISTA APUA TARVITAAN ENEMMÄN KUIN KOSKAAN

Koronaviruspandemia, aseelliset konfliktit, ilmastokriisin seuraukset ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa heikentävät ruokaturvaa entisestään köyhissä maissa. Kaikkialla toteutunut apu ei vastaa tarvetta.

TOTEUTUNEEN HUMANITAARISEN AVUN OSUUS YK:N ANOMASTA RAHOITUKSESTA MARRASKUUN ALUSSA 2022

KESKELLÄ KRIISEJÄ JA KONFLIKTEJA

Kehitysyhteistyö tuottaa tuloksia, vaikka globaalien kriisien ja konfliktien myötä siitä on tullut riskialttiimpaa. Vaikuttamistyön merkitys on lisääntynyt, kun Suomen tukea on keskitetty kansainvälisille toimijoille, kuten YK-järjestöille ja EU:lle.

Maailmanlaajuinen tappava kulkutauti, koulusulkuja, heinäsiirkoja, tulvia, kuivuutta, laajamittainen sota Euroopassa, energiakriisi, vilja- ja lannoitepula.

Lista maapalloa viime aikoina kohdanneista vitsauksista vaikuttaa raamatulliselta. Onnettomuus toisensa jälkeen on vahingoittanut työtä, jota vuosien varrella on tehty köyhyyden nujertamiseksi eri puolilla maailmaa.

”Onhan se aika pysäyttävää, millaisessa maailmantilanteessa nyt olemme”, sanoo **Helena Airaksinen**, jolla on yli 30 vuoden työkokemus ulkoministeriön eri tehtävistä. Nykyisin hän toimii Afrikan ja Lähi-idän osaston apulaissosiaalilähtöönä.

”Olen vuosien varrella uskonut, että maailma muuttuisi paremmaksi ja pääsisimme kriiseistä ja konflikteista eroon. Nyt en voi enää olla varma, että kehitys etenee haluttuun suuntaan.”

Työ on siirtynyt hauraisiin valtioihin

Viimeaikaisten ongelmien vyöryminen kehitysyhteistyöhön ei ole kuitenkaan ennenkuulumatonta.

”Ei se toimintaympäristö enenkään ole helppo ollut”, Helena Airaksinen sanoo.

Jo ennen koronaviruspandemiaa ja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamia maailmanlaajuisia ongelmia kehitysyhteistyö oli alkanut keskittyä niin sanottuihin hauraisiin valtioihin, joissa asuu suuri enemmistö maailman köyhistä ihmisistä.

Suomi ajoi kehitysyhteistyönsä 2010-luvulla alas Latinalaisessa Amerikassa, Länsi-Balkanilla ja Etelä-Afrikassa. Nyt lähes kaikki sen kumppanimaat ovat hauraita valtioita, kuten Etiopia, Somalia, Mosambik, Syyria, Irak ja Palestiinalaisalue sekä avun kohdemaat Myanmar ja Afganistan.

Hauraiden valtioiden hankalissa olosuhteissa työtä on ollut järkevää tehdä yhdessä muiden avuntajien kanssa. Näin kaikki panokset vaikuttavat samaan suuntaan ja yhden yksittäisen toimijan riskit pienenevät. Samalla helpotetaan vastaanot-

tavan maan hallinnollista taakkaa, kun jokaiselle avunantajataholle ei tarvitse raportoida erikseen.

Suomen perinteinen kahdenvälinen kehitysyhteistyö on vähentynyt. Yhä enemmän tukea on keskitetty kokeneille YK-järjestöille, Euroopan unionille ja kehityspankeille. Tämä on lisännyt tarvetta niin sanotulle politiikkavaikuttamiselle eli suomalaisten virkahenkilöiden ja diplomaattien tekemälle vaikuttamistyölle, jolla pyritään muuttamaan järjestöjen ja pankkien toimintaa Suomen arvojen ja näkemysten mukaisiksi.

Vaikeissa toimintaympäristöissä korostuu myös eri toimintalohkojen yhteistyö. Kehitysyhteistyötä on alettu sovittaa yhteen rauhantyön ja humanitaarisen avun kanssa, josta alan termein puhutaan *neksuksena*. Esimerkiksi humanitaarisen avun turvin rahoitetuilla pakolaisleireillä on alettu tarjota kouluttautumismahdollisuuksia kotinsa menettäneille.

Sopeuttaminen on tärkeää

Vaikeat toimintaympäristöt vaativat yhä suurempaa joustavuutta.

Tätä muutosta on kuvailtu viime marraskuussa ulkoministeriön eduskunnalle antamassa tul raportissa, jossa tiivistetään kuluva vaalikauden eli vuosien 2019–2021 kehitysyhteistyön saavutukset. Raportin

tarkasteluvälille osuvat koronapandemian lisäksi muiden muassa sotilasvallankaappaus Myanmarissa, Taleban-liikkeen valtaannousu Afganistanissa ja sisällissodan syttyminen Etiopiassa.

”Raportista huomataan, että vaikeissakin ympäristöissä on mahdollista saavuttaa tuloksia, kun on kyky sopeuttaa toimintaansa hyvin lyhyelläkin varoitusaajalla”, Helena Airaksinen sanoo.

Airaksisen mukaan sopeuttaminen voi olla maantieteellistä, jolloin toimintaa painotetaan niille alueille, joilla työn tekeminen on mahdollista. Tai sitten vaihdetaan keinoja ja yhteiskumppaneita tilanteen mukaan.

Tuloraportissa nostetaan esille muun muassa Etiopia, jossa kehitysyhteistyöhön jouduttiin tekemään pikaisia muutoksia vuonna 2020, kun saman vuoden aikana alkoi sekä koronapandemia että maan hallituksen ja Tigrayn osavaltion välinen sisällissota.

”Lasten pitää saada opetusta ja ihmisten puhdasta juomavettä oli tilanne mikä hyvänsä.”

Jotkut rauhanajan hankkeet saattavat myös nostaa arvoaan juuri konfliktien aikana. Esimerkiksi Suomen tuella perustettu digitaalinen maanhallintarekisteri pitää pienviljelijöiden tiedot varmassa tallessa, vaikka paperiset asiakirjat tuhoutuisivat aseellisessa selkkauksessa. Tämä voi nopeuttaa konfliktista toipumista ja estää tulevia maanhallintaan liittyviä konflikteja.

Afganistan herätti pohtimaan tulosten kestävyttä

Joskus pelkkä joustavuus ja sopeutuminen eivät kuitenkaan riitä. Tämä nähtiin elokuussa 2021 Afganistanissa, kun Yhdysvallat veti sotilaansa maasta pois. Sen seurauksena islamistinen Taleban-liike palasi valtaan ja länsimaat jäädyttivät suuren osan avustaan.

Ennen Talebanin valtaannousua Afganistan oli ollut Suomen suurin kumppanimaa kehitysavun määrässä mitattuna. Suomi ehti tukea muiden muassa perhesuunnittelua, tyttöjen koulunkäyntiä sekä maaseudun terveysasemien, koulujen ja teiden rakentamista. Nyt apua on vähennetty, ja sitä kanavoidaan ainoastaan YK:n ja järjestöjen kautta.

Afganistanin äkillinen myllerrys herätti avunantajayhteisön pohtimaan kehitysyhteistyöhön sisältyviä riskejä aiempaa perusteellisemmin.

Helena Airaksisen mukaan Suomen maaohjelmissa oli jo ennen Afganistanin kriisiä alettu kehittää riskienhallintaa ja ennakointia, ja nyt niistä on tullut keskeinen osa kehitysyhteistyön strategista johtamista. Suomen ulkoministeriö julkaisi virallisen kehitysyhteistyön riskienhallintalinjauksensa vuonna 2021.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa tulosten syntyminen myös vaikeissa olosuhteissa. Riskejä voidaan hallita esimerkiksi hyvällä suunnittelulla ja huolellisella yhteistyökumppaneiden valinnalla. Oma merkityksensä on myös aktiivisella seurannalla, tarkastuksilla ja vaikuttamistyöllä.

Käytännössä suurimpien riskien – kuten aseellisten konfliktien ja luonnonkatastrofien – välttämisen voi kuitenkin olla vaikeaa.

”Konfliktien ennakoiminen voi olla haastavaa, vaikka huomattaisiin, että jännitteitä alkaa kehittyä. Esimerkiksi Etiopiassa aseellisen konfliktin

”Lasten pitää saada opetusta ja ihmisten puhdasta juomavettä oli tilanne mikä hyvänsä.”

– Helena Airaksinen

Heikentynyt turvallisuustilanne sai ulkoministeriön vaihtamaan rahoittamiensa hankkeiden toimeenpanoalueita sekä ohjaamaan lisää varoja humanitaariseen apuun ja pakolaisten tarpeisiin.

Pandemiaan puolestaan vastattiin lisäämällä hygieniaan ja muun muassa terveysasemien vesihuoltoon suunnattuja varoja. Samalla yritettiin saada lapsia takaisin kouluun esimerkiksi tarjoamalla kouluruokaa.

Sopeutumistoimilla varmistettiin, että pitkäaikaiset hankkeet pystyivät lopulta toimimaan ja tuottamaan tilanteeseen nähden hyviä tuloksia.

”Etiopiassa pystyttiin tekemään tulosta myös vaikeuksien keskellä, koska maidemme välillä on ollut pitkäjänteinen vahva yhteistyösuhde. Selainen sidos kantaa myös kriiseissä”, Airaksinen sanoo.

Airaksisen mukaan joustavuutta lisäsi myös se, että suuri osa Suomen tuesta kohdistuu tarpeisiin, joihin pitää vastata kaikkina aikoina, myös kriiseissä.

Työtä tehdään konfliktien, heikon hallinnon ja luonnonkatastrofien keskellä, koska siellä työlle on suurin tarve.

merkit olivat pitkään näkyvillä, mutta kukaan ei uskonut, että tilanne kehittyisi niin pitkälle”, Airaksinen sanoo.

”Myös luonnonkatastrofien tarkka ennustaminen on hankalaa, vaikka esimerkiksi Afrikan sarven alueella tiedetään, että ilmastonmuutoksen myötä tulvat ja kuivuudet tulevat aiempaa useammin ja kovemmin.”

Airaksisen mukaan riskit ovat kuitenkin olennainen osa nykyistä kehitysyhteistyötä. Työtä tehdään konfliktien, heikon hallinnon ja luonnonkatastrofien keskellä, koska siellä työlle on suurin tarve.

”Tämä on myös arvovalinta.”

Taka-askelia globaalisti

Tulosraportin mukaan koronapandemia, aseelliset konfliktit ja muut ulkoiset tekijät heikensivät Suomen tekemien kahdenvälisten hankkeiden tuloksia jonkin verran vuosien 2019–2021 aikana.

Kehitystulokset ovat heikkenneet myös globaalisti. Maailmanpankin mukaan koronapandemia, inflaatio ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ovat pudottaneet 75–95 miljoonaa ihmistä lisää kansainvälisen köyhyysrajan alapuolelle. Miljoonat pandemian takia koulusta pudonneet lapset ovat vaarassa jäädä pysyvästi pois koulusta.

Tulosraportissa muistutetaan, että Suomen julkinen rahoitus ei yksin riitä kääntämään maailman kehityskulkua. Suomen on tehtävä yhteistyötä muiden maiden, EU:n, YK-järjestöjen, kehityspankkien, kansalaisyhteistyöjärjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa.

Helena Airaksisen mukaan tällainen yhteistyö on tehokkaimmillaan silloin, kun sitä tehdään pitkäjänteisesti ja sen avulla muutetaan rakenteita, kuten esimerkiksi opetusalan toimintatapoja. Pitkäjänteisyys on ollut myös yksi Suomen kehitysyhteistyön kantavista periaatteista.

Airaksinen toivoo, että tästä ohjenuorasta pidettäisiin kiinni myös nyt, kun globaali kehitys ottaa taka-askelia ja kriisit seuraavat toisiaan.

”Poikkeuksellisinakin aikoina meidän ei kannata poukkoilla”, hän sanoo. •

Artikeln finns på svenska på **Kehitys – Utvecklingswebbplats** **kehityslehti.fi**.

TULOSRAPORTTI KOKOAA YHTEEN SAAVUTUKSET

ULKOMINISTERIÖ JULKISTI uuden Kehityspoliitiikan tulosraportin marraskuussa 2022.

”Eduskunnalle annettavan tulosraportin ajatuksena on koota neljän vuoden välein pääkohdittain yhteen se, mitä Suomen rahoilla on saatu aikaan”, sanoo ulkoministeriön kehityspoliittisen osaston päällikkö **Titta Maja**.

Lähes satasivuinen dokumentti keskittyy kuluvaan vaalikauteen eli vuosiin 2019–2021. Edellinen raportti käsitteli vuosia 2015–2018.

Raportissa käsitellään lyhyesti myös Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksia muun muassa globaaliin ruokaturvaan.

SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖ-

rahoitus on kasvanut tasaisesti koko vaalikauden ajan. Vuonna 2021 saavutettiin eräänlainen virstanpylväs, kun määrärahat nousivat vuoden 2016 leikkauksia edeltäneelle tasolle.

Suurimpana rahoituskohteena on säilynyt kehittyvien maiden julkisen hallinnon, kansalaisyhteiskunnan ja opetuksen kehittäminen. Lisärahoitusta on annettu kansalaisyhteistyöjärjestöjen tekemälle yhteistyölle, konfliktien ehkäisylle ja humanitaariselle avulle, kun toiminta hauraissa valtioissa on yleistynyt.

Raportissa nostetaan esiin niin sanottuja kehityspoliittisia finanssisi- sijoituksia, joilla on vuodesta 2016

lähtien tuettu erityisesti ilmastonmuutoksen hillintää. Hieman yli 700 miljoonan euron rahastosijoituksilla on tarkoitus houkutella yksityiseltä sektorilta yli 1,7 miljardin euron edestä lisäpääomaa kestävä kehityksen hankkeisiin.

RAPORTISSA ON runsaasti käytännön esimerkkejä, jotka osoittavat, että Suomen kumppanimaihinsa luomat pitkäjänteiset ja luottamussuhteet tuottavat tulosta.

Esimerkiksi Tansaniassa Suomen verohallinto antoi asiantuntija-apua paikalliselle verohallinnolle. Avun seurauksena verotarkastuksia tehostettiin ja pääkaupungin Dodoman veropohja kasvoi 15 prosentilla. Kehitysyhteistyöllä onnistuttiin täten luomaan lisävaroja terveydenhuoltoon, opetukseen ja teiden rakentamiseen.

Suomen rahoitusta suunnataan yhä useammin monenkeskisten toimijoiden kautta. Tämä on lisännyt vaikuttamistyötä, jolla muutetaan järjestöjen ja kehityspankkien työtä Suomen arvojen ja näkemysten mukaiseksi.

Suomi on muun muassa parantanut Maailman ruokaohjelman WFP:n tietämystä vammaisinkluusiosta. Sen seurauksena WFP:n johtokunta hyväksyi marraskuussa 2020 suunnitelman, jonka avulla se aikoo edistää vammaisten henkilöiden huomioimista toiminnassaan.

KEHITYSYHTEISTYÖTÄ TEHDÄÄN yhä enemmän yhdessä yksityisen sektorin kanssa. Suomi on rahoittanut yritystoimintaa ennen kaikkea erilaisten rahastojen kautta.

Suomi tuki esimerkiksi Aasian kehityspankin luoman rahaston kautta eteläkorealaisen startup-yrityksen kehittämää ilmastokestävää siemenperunaa, joka on tarkoitettu Aasian kehittyvien maiden markkinoille.

Vaalikauden aikana humanitaarisen avun tarve kasvoi merkittävästi.

Suomi vastasi tarpeeseen korottamalla humanitaarista rahoitustaan. Sitä tarvittiin esimerkiksi Afganistanissa, jonka peruspalvelut ajautuivat romahduksen partaalle islamistisen Taleban-liikkeen palattua valtaan vuonna 2021. Suomi tuki Afganistania Maailman ruokaohjelma WFP:n ja Punaisen Ristin kansainvälisen komitean kautta.

Titta Maja pitää Suomen saavutuksia hyvinä, kun ottaa huomioon, miten suuri kielteinen vaikutus koronapandemialla on ollut esimerkiksi globaaliin köyhyYTEEN.

Maja itse nostaa tulosesimerkeistä esiin Ilmatieteen laitoksen kehittämän säätietojärjestelmän, jolla estetään ilmastonmuutoksen aiheuttamia katastrofeja sekä Suomen tekemän kouluruokailuolaitteen, jolla pyritään saamaan kaikki maailman lapset kouluruokailun piiriin.

Kehityspolitiikan tulosraportti kertoo Suomen työstä

Suomi tuki rauhanprosesseja 20:ssä väkivaltaisesta konfliktista kärsivässä maassa vuosina 2019–2021. Etenkin naisten ja nuorten osallistuminen rauhantyöhön on vahvistunut.

Rauhantyötä ovat tehneet muiden muassa suomalaiset järjestöt Crisis Management Initiative, Kirkon Ulkomaanapu ja Suomen Lähetysseura.

UKRAINA

KOSOVO

GEORGIA
ARMENIA

AZERBAIDŽAN

SYYRIA

PALESTIINALAISALUE

LIBYA

SUDAN

KESKI-
AFRIKAN
TASAVALLA

ETELÄ-SUDAN

UGANDA

KENIA

BURUNDI

SOMALIA

Somaliassa lähes 100 Suomen tuella koulutettua ryhmää osallistui paikallisyhteisöissä sovintoprosessiin ja kansalaisvuoropuheluun vuonna 2021.

MOSAMBIK

Myanmarissa on tuettu rauhanrakentamista yli 70 vuotta kestäneen sisällissodan ratkaisemiseksi. Vuoden 2021 vallankaappauksen jälkeen epävirallisilla neuvotteluilla on onnistuttu sovitteluun jännitteitä paikallisesti.

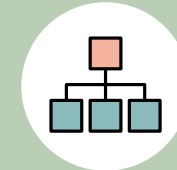
MYANMAR

KAMBODŽA

← KOLUMBIA

Parempaa opetusta kaikille

Suomen tuki on vahvistanut koulujärjestelmiä ja opettajien osaamista kumppanimaissa. Opetuksen laadun parantamiseen tähtäävässä yhteistyössä ovat olleet mukana kumppanimaiden ja kansainvälisten järjestöjen ja rahastojen lisäksi suomalaiset kansalaisjärjestöt, korkeakoulut ja yksityinen sektori.

28

kumppanimaassa Suomi on tukenut koulujärjestelmien uudistamista.

140

opettajankoulutuslaitoksessa ja korkeakoulussa opetuksen laatu on parantunut Suomen tuella.

160 800

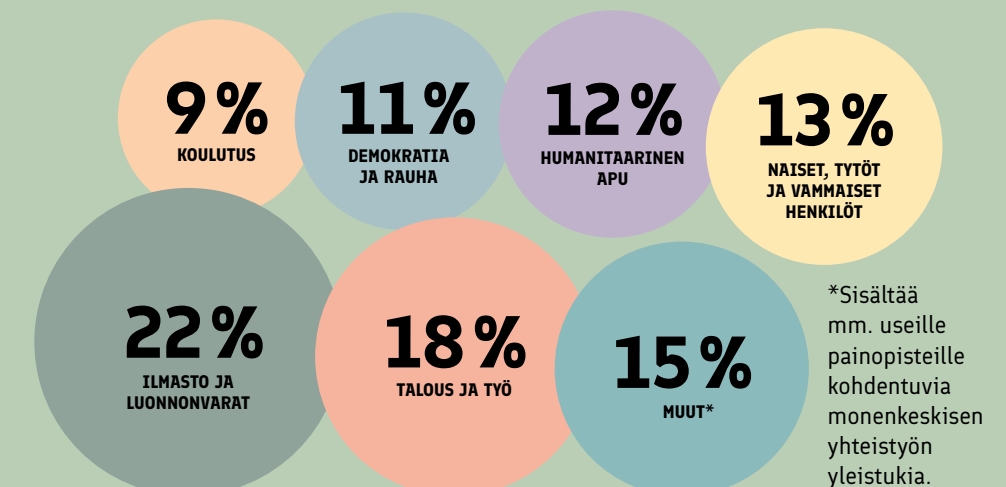
opettajaa ja rehtoria on saanut täydennyskoulutusta Suomen kahdenvälisellä tuella ja monenkeskisellä erityisrahoituksella vuosina 2019–2021.

920 600

opettajaa on saanut tukea ja koulutusta etäopetuksen järjestämiseen Global Partnership for Education - ja Education Cannot Wait -rahastojen tuella vuosina 2020–2021.

Suomen kehitysrahoitus painopisteittäin vuosina 2019–2021

HYVÄ, PAHA KEHITYS- YHTEISTYÖ

Kehitysyhteistyö ei pelasta maailmaa, mutta se voi olla yksi pieni osatekijä sen parantamisessa. Tällöin sen tulisi kuitenkin pyrkiä tosissaan tekemään itsestään tarpeetonta, kirjoittaa **Kuutti Koski**.

Punaisen ristin työntekijät jakavat vettä, ruokaa ja lääkkeitä Ukrainassa. Suomen valtion kehitysrahoitusyhtiö investoi sambialaiseen kalankasvatusyritykseen kahden prosentin tuotto-odotuksella. Helsingissä järjestetään Maa-ilma kylässä -festivaali. Suomi maksaa korkokulut lainasta, jolla Etiopian ilmatieteen laitos ostaa säätutkia suomalaiselta yritykseltä. Tämä lehti toimitetaan sinun luettavaksesi.

Nämä ovat esimerkkejä toiminnasta, jota rahoitetaan Suomen kehitysyhteistyövaroilla. Joku saat-
taa pitää humanitaarista apua Ukrainaan tärkeänä, mutta sambialaisen kalabisneksen tukemista turhana. Toinen kannattaa nimenomaan kalankasvatusfirman kaltaista kauppaa tukevaa kehitysyhteistyötä, mutta jättäisi Maailma kylässä -festivaalit väliin. Kolmas on sitä mieltä, ettei säätutkien ostamista pitäisi sitoa suomalaisomisteiseen yritykseen, mutta lukisi mielellään *Kehitys*-lehteä.

He kaikki kannattavat osaa kehitysyhteistyöstä ja vastustavat osaa. Hyvin usein julkisessa keskustelussa tulee kuitenkin vastaan ajatus, että kaikki kehitysyhteistyö olisi lähtökohtaisesti hyvää tai pahaa.

Kehitysyhteistyön puolustajat perustelevat usein kehitysyhteistyötä sillä, että köyhiä pitää auttaa. Vastustajat sanovat useimmiten, että köyhiä pitää auttaa, mutta vain Suomessa. Kummassakaan argumentissa ei yleensä kiinnitetä juuri huomiota siihen, mitä kehitysyhteistyövaroilla oikeastaan tehdään. Kanta on jo muodostettu siitä riippumatta.

Kumpikin argumentti pohjaa ajatukseen, jonka mukaan kehitysyhteistyö on vain rahan lahjoittamista sinne jonnekin. Hyödyt menevät kaukomaihin. Tämä on yksinkertaistava näkemys.

Kehitysyhteistyön monet motiivit

Suomen kehitysyhteistyön juuret ovat 1870-luvulla alkaneessa kirkon lähetystyössä nykyisen Nambian alueella. Nykymuotoinen kehitysyhteistyömme sai alkunsa 1950-luvulla, kun Suomi liittyi YK:n jäseneksi. Kehitysyhteistyössä on ollut eri

aikoina eri painotuksia ja monenlaisia motiiveja. Esimerkiksi 1970-luvulla kehitysyhteistyötä leimasi melko suorasukainenkin viennin edistäminen suomalaistoolareineen ja -traktoreineen.

Nykyisin yhteistyö yritysten kanssa ei ole näin suoraviivaista, mutta sitäkin trendikkäämpää. Kehitysyhteistyö on oikeastaan enenevässä määrin yritysten rahoittamista – eli vastaavaa toimintaa kuin alun kalanviljelyesimerkissä, tai erilaisten rahastojen kautta tapahtuvaa sijoitustoimintaa. Tällöin siltä odotetaan myös maltillista tuottoa Suomen valtiolle. Suomen kehityspoliittisen sijoitussalkun arvo oli vuonna 2016 noin 160 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 se oli yli puoli miljardia euroa, ja tavoite on, että salkun koko olisi yli miljardi euroa vuonna 2023.

Myös muut yksityisen sektorin tukimuodot ovat korostuneet kehitysyhteistyössä viime vuosina. Niillä pyritään tukemaan hyödyllisiä hankkeita, mutta myös luomaan kauppasuhteita suomalaisyrityksille. Kyse on siis köyhyyden vähentämisestä, mutta myös kaupallisista intresseistä.

Näiden motiivien ohella yksi kehitysyhteistyön pyrkimyksistä on maailmanpoliittisen vakauden lisääminen ja konfliktien ehkäiseminen. Rikkaat maat olettavat itse hyötyvänsä vakaudesta, esimerkiksi pienempinä pakolaismäärinä tai vähäisempänä terrorismina.

On myös syytä huomioida, ettei kehitysyhteistyö ole irrallaan muusta kansainvälisestä yhteistyöstä. Jos Suomi ottaa Venäjän hyökkäystä pakenevia ukrainalaisia vastaan, osa siitä aiheutuvista kuluista kirjataan kehitysyhteistyöksi. Tai jos Suomi pyrkii ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen kansainvälisten sitoumustensa mukaisesti, osa siihen käytetyistä varoista on kirjanpidollisesti kehitysyhteistyötä.

Kuka hyöttyy?

Osan kehitysyhteistyön hyödyistä voi siis ajatella päätyvän suomalaisille kaupankäyntinä, vakautena ja hyvinä poliittisina suhteina. Jotkut kehitysyhteistyön kriitikot, tunnetuimpana sambialaissyntyinen ekonomisti ja hallitusam-

mattilainen **Dambisa Moyo**, ovat esittäneet, että kehitysyhteistyö olisi itse asiassa kehittyville maille itselleen haitallista ja että siitä hyötyisivät paikallisen eliitin lisäksi lähinnä länsimaalaiset ihmiset – ennen kaikkea ne, jotka työskentelevät kehitysyhteistyön parissa.

Näin saattaa epäilemättä toisinaan ollakin. Ei myöskään ole demokratiakehityksen kannalta hyväksi, jos maa on niin riippuvainen ulkoisesta avusta, että se on tilivelvollinen pikemminkin avunantajilleen kuin kansalaisilleen.

Siinä Moyo meni kuitenkin vikaan, etteikö kehitysyhteistyö keskimäärin lisäisi talouskasvua ja vähentäisi köyhyyttä, ainakin jonkin verran. YK-yliopiston kehitystaloustieteen tutkimuslaitos UNU-WIDER tarkasteli laajassa tutkimushankkeessaan kehitysyhteistyön pitkäaikaisia vaikutuksia. Kymmenen prosentin bruttokansantulo-osuutta vastaava apusumma kiihdytti talouskasvua reilun prosentin. Keskimääräinen apubudjetti vähensi köyhyyttä koko 37 vuoden tarkastelujakson aikana 6,5 prosenttia ja pidensi elinajanodotetta 1,3 vuotta. Tutkimuksessa tarkasteltiin aineistoa kymmenistä kehittyvistä maista Afrikasta, Aasiasta, Kaukasiasta, Latinalaisesta Amerikasta ja Oseaniasta.

Kehitysyhteistyö jää siis tutkimusnäytön perusteella plussan puolelle. Se ei kuitenkaan poista kysymystä siitä, onko kehitysyhteistyöstä riittävästi hyötyä ja pitäisikö kehitysyhteistyön hyötyjen jakautua toisella tavalla. Toisaalta taas on syytä olla realistinen siinä, mihin kehitysyhteistyön rahkeet voivat ylipäänsä riittää.

Pelkästään kansainvälisten konsernien veronkierto kehittyvistä maista teollisuusmaihin muodostaa moninkertaisen rahasumman maailman yhteenlaskettuun kehitysyhteistyöhön verrattuna. Raha ei virtaa rikkaista maista köyhiin, vaan pikemminkin toiseen suuntaan.

Teollisuusmaiden yhteistyöjärjestön OECD:n jäsenten keskimääräinen kehitysyhteistyöbudjetti vastasi 0,33 prosenttia niiden bruttokansantulosta.

Me suomalaiset satsaamme vuosittain suunnilleen saman verran rahaa koiriimme kuin kehitysyhteistyöhön.

Samaan aikaan suurin osa ihmisistä asuu kehittyvissä maissa. Köyhyydessä elää laskentatavasta riippuen 700 miljoonasta kolmeen miljardia ihmistä.

Vaikka kehitysyhteistyökoneisto toimisi kuin rasvattu, se ei riittäisi poistamaan globaalia köyhyyttä tai vähentämään eriarvoisuutta kovin paljoa. Kehitysyhteistyö voi toimia osatekijänä, mutta varsinaisen muutosvoiman on tultava muualta.

Pandemian jälkeen

1950-lukuun verrattuna äärimmäinen köyhyys on vähentynyt merkittävästi, ihmisten terveys keskimäärin parantunut ja elinajanodote pidentynyt. Näin on tapahtunut myös useimmissa Suomen kehitysyhteistyön kumppanimaissa, kuten Etiopiassa, Mosambikissa ja Nepalissa sekä kehitysyhteistyöstä jo pääosin irrottautuneissa Perussa ja Vietnamissa.

Kehitysyhteistyöllä on ollut osansa, mutta pääosin köyhyyden väheneminen on johtunut muista tekijöistä, jotka nekin vaihtelevat paikasta toiseen. Esimerkiksi Nepalissa siirtolaisten rahalahetyksillä on ollut erittäin suuri merkitys. Vietnam taas vaurastui integroitumalla maailman markkinoille teollisuuspolitiikalla, johon kuuluivat vahvat valtionyhtiöt.

Eriarvoisuus on kuitenkin monilla mittareilla kasvanut, varsinkin maiden sisällä. Myös köyhyys-tilastot näyttävät melko toisenlaisilta, jos nostamme hiukan köyhyysrajaa.

Ja vaikka emme nostaisi, koronaviruspandemia ajoi Maailmanpankin arvion mukaan lähes sata miljoonaa ihmistä äärimmäiseen köyhyYTEEN. Se sai Dambisa Moyonkin kannattamaan kehitysyhteistyön lisäämistä määräaikaisella apupaketilla. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on nostanut viljan, lannoitteiden ja ruoan hintoja, mistä seuraa nälkää

etenkin Afrikassa ja Lähi-Idässä. Samaan aikaan ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöitä, mikä vaikeuttaa ruoan tuotantoa.

Humanitaarisen avun ja perusasioiden, kuten ruoan, hygienian ja terveyspalveluiden, merkitys onkin kasvanut kehitysyhteistyössä kansainvälisesti. Nämä toimet ovat kuitenkin pääasiassa olleet väliaikaisia laastareita. Pidemmän päälle kehitysyhteistyöllä pitäisi pyrkiä vahvistamaan perusasioiden rahoitusta ja järjestämistä ilman ulkomaista apua. Kysymys, kuinka tätä voidaan edistää, on paljon tärkeämpi kuin se, onko kaikki kehitysyhteistyöksi raportoitava toiminta yhtenä könttinä hyvää vai pahaa.

Oleellista kehitysyhteistyöstä irrottautumisessa olisi ainakin se, että kehittyvät maat hyötyisivät omista resursseistaan enemmän ja hyödyt jakautuisivat tasaisemmin. Esimerkiksi Afrikassa toimivan kaivosteollisuuden voitot valuvat valitettavan usein jonnekin aivan muualle kuin paikallisten ihmisten hyväksi. Toimivat verotus- ja sosiaaliturvajärjestelmät ovat tässä avainasemassa. Jos kehitysyhteistyöteollisuus haluaisi todella tehdä itsestään tarpeettoman, se panostaisi niiden kehittämiseen huomattavasti nykyistä enemmän.

Demokratiakehityksenkin kannalta olisi oleellista, että kehittyvien maiden hallitukset olisivat tilivelvollisia kansalaisilleen, veronmaksajilleen, eivätkä eurooppalaisille tai kiinalaisille avunantajille.

Ei ole demokratiakehityksen kannalta hyväksi, jos maa on niin riippuvainen ulkoisesta avusta, että se on tilivelvollinen pikemminkin avunantajilleen kuin kansalaisilleen.

Tärkeää olisi myös se, etteivät vauraat maat antaisi toisella kädellä ja läpsäisisi samaan aikaan toisella kädellä kehittyviä maita poskelle. Verotuksen kehittäminen vesittyy, jos vauraiden maiden yritykset kikkailevat voitot veroparatiiseihin. Kaupaa tukevan avun hyödyt haihtuvat, jos neuvotelemme kansainvälisiä kauppasopimuksia, jotka ovat köyhimmälle väestönosalle epäedullisia.

Esimerkin voi ottaa myös pandemian hoidosta. Toimitimme ylijäämärokotteita köyhiin maihin, mutta jarrutimme koko kovimman pandemian ajan koronarokote- ja lääkepatenttien väliaikaista jäädytystä, jota kehittyvät maat vaativat vuodesta 2020 lähtien. Kesäkuussa 2022 se meni lopulta osittain läpi. Epätasaisesta rokotuskattavuudesta seuranneen eriarvoisuuden jäljet näkyvät pahimassa tapauksessa vuosikymmeniä.

Siihen voimme toki vielä vaikuttaa toimilamme. Ei köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen mahdotonta ole. Se edellyttäisi kuitenkin sitä, ettemme viittäisi kintaalla kehittyvien maiden vaatimuksille, koskivat ne sitten kansainvälistä verotusta, kauppapolitiikkaa tai vaikkapa patenteja.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja, kirjailija ja Kehitys – Utveckling -lehden entinen päätoimittaja.

PAREMMAN MAAILMAN TEKIJÖIKSI

Globaalikasvatus on laaja käsite, joka sisältyy koulujen opetussuunnitelmiin. Tuusulassa joka vuosiluokalla on oma ohjelmansa, kuten luontoretkiä ja oppia jätteiden lajittelusta.

On varhainen lokakuun aamu Riihikallion koulussa Tuusulassa. Opettaja **Elsi Kiviniemen** luokassa on yhdeksännen luokan oppilaita, jotka ovat valinneet kansainvälisyyden kurssin. He valmisteleval YK:n turvallisuusneuvoston simulaatiokokousta.

Kurssi kuuluu globaalikasvatukseen. On oiva tilaisuus kysyä oppilailta, mitä se tarkoittaa.

”En tiedä”, **Henna Vainio** sanoo.

”En ole varma. Yritetään kai opettaa maailmasta asioita”, **Leo Viinamäki** toteaa.

Opettaja Kiviniemi kääntää käsitteen lyhyesti kansainvälisyyskasvatukseksi. Hänen kurssinsa sisältyy Tuusulan globaalikasvatuksen ohjelmaan eli *Agenda2030-portaisiin*, jonka teemat vaihtuvat vuosiluokittain. Agenda 2030:lla tarkoitetaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita, joilla pyritään äärimmäisen köyhyyden poistamiseen ja kestävään kehitykseen, jossa talous, ihmisen hyvinvointi ja ympäristö otetaan tasavertaisesti huomioon.

Tuusula otti *Agenda2030-portaat* käyttöön peruskouluissaan syksyllä 2022.

Ensimmäisellä luokalla oppilas pohtii luontosuhdettaan ja luonnosta huolehtimista *Minä kierrätän* -portaalla. Peruskoulunsa hän lopettaa yhdeksännelle *Minä muutan maailmaa* -portaalle. Väliin mahtuu ihmis-oikeuksien, rauhan, tasa-arvon, demokratian, kestävän tulevaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden, jopa ympäristön, ilmaston ja kriittisen medialukutaidon kasvatusta.

Ymmärrystä ja toimintaa

Globaalikasvatus on vaikeaselkoinen ja laaja, jopa hämmentävä käsite, joka rinnastetaan monin tavoin kestävän kehityksen kasvatukseen. Eurooppalaisen globaalikasvatuksen eli niin kutsutun Maastrichtin julistuksessa vuonna 2002 se määriteltiin näin:

Globaalikasvatuksen tehtävänä on avata ihmisten silmät ja mieli maailman erilaisille todellisuuksille ja herättää ihmisissä halu rakentaa oikeudenmukaisempaa, tasa-arvoisempaa ja ihmisoikeuksia kunnioittavampaa maailmaa.

Riihikallion koulun yhdeksännen luokan oppilaat valmistautuvat YK:n turvallisuusneuvoston simulaatiokokoukseen, jossa harjoitellaan digidiplomatiaa. Keskellä opettaja Elsi Kiviniemi.

2. TOUKOKUUTA: MAAILMAN TONNINKALA-
PÄIVÄ
12. KESÄKUUTA: KANSAINVÄLINEN LAPSITYÖN
VASTAINEN PÄIVÄ
30. HEINÄKUUTA: KANSAINVÄLINEN IHMISKAUPAN
VASTAINEN PÄIVÄ
12. ELOKUUTA: KANSAINVÄLINEN NUORISON
PÄIVÄ

Muistilappu Riihikallion koulun seinällä.

”Ei siis vain ymmärtää maailmaa vaan myös halua toimia yhdenvertaisemman maailman puolesta”, **Mari-Anne Okkolin** toteaa. Hän on johtava asiantuntija Rauhankasvatusinstituutissa, rauhan ja globaalikasvatuksen asiantuntijajärjestössä.

Maastrichtin julistuksesta on 20 vuotta. Global Education Network Europe (GENE), ministeriöiden ja virastojen yhteistyöverkosto, ryhtyi viime vuonna päivittämään eurooppalaisen globaalikasvatuksen julistusta. Uusi julistus hyväksyttiin GENEn kongressissa Irlannin Dublinissa marraskuussa 2022. Se on voimassa vuoteen 2050 asti.

Uusi julistus on monisanaisempi muttei varsinaisesti sisällä mitään uutta, opetusneuvos **Satu Honkala** Opetushallituksesta sanoo. Hän on GENEn Suomen yhteyshenkilö.

Ote päivitetystä julistuksesta kuuluu näin:

Gloaalikasvatus antaa mahdollisuuden ymmärtää, kuvitella, toivoa ja toimia sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, rau-

han, solidaarisuuden, oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon, planeetan kestävyysden ja kansainvälisen ymmärryksen luomiseksi maailmaan. Se sisältää ihmisoikeuksien ja monimuotoisuuden kunnioittamisen, osallisuuden ja ihmisarvoisen elämän kaikille nyt ja tulevaisuudessa.

Siksi lasten ja nuorten kasvattaminen on erityisen tärkeää, Honkala sanoo.

Suomessa globaalikasvatus sisältyy varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmiin, jotka ohjaavat opettajien työtä. Koulut ja yksittäiset opettajat saavat kuitenkin päättää kohtalaisen vapaasti, miten ne sisällyttävät globaalikasvatusta oppiaineisiinsa.

Vastuuta valinnoista

Aamupäivä Puolmatkan jätteidenkäsittelyalueella Järvenpäässä. Sataa vettä, mutta Kellokosken koulun seitsemännen luokan oppilaat seisovat silti ulkona ja kuuntelevat keskittyneesti **Viivi Kuumolaa**, jätehuolto-yhtiö Kiertokapulän ympäristökouluttajaa.

”Mitkä ovat vaarallisia jätteitä?”

Kuumola kysyy.

”Lasol”, yksi pojista vastaa.

”Lasi”, toinen sanoo.

”Lasol kyllä, mutta lasi ei”, Kuumola selittää ja ohjaa oppilaat alapihalle.

Oppilaiden vierailu sisältyy Tuusulan globaalikasvatuksen seitsemänteen portaaseen *Minä kulutan vastuullisesti*. Alkaa tunnin tietoisku. Oppilaat kuulevat, että lähes kaiken jätteen voi hyödyntää ja ison osan jätteestä voi tuoda käsiteltäväksi ilmaiseksi. Jätteiden lajittelu tuntuu kiinnostavan etenkin poikia, jotka vastaavat Kuumolan kysymyksiin napakasti.

”Mulla on jämpti isä, hän kertoo lajittelusta”, **Peetu Takalo** kertoo.

”Mua kyllä kiinnostaa, mitä aineita kierrätetään ja miten”, **Joona Back** toteaa.

Vierailu päättyy oppilaiden yhteispunnitukseen autokaistalla. Kellokosken koulun opettaja **Teemu Hakala** ohjaa oppilaita linja-autoon. Hänestä kierrätys liittyy olennaisesti vastuullisuuteen

Suomessa globaalikasvatus sisältyy varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmiin, jotka ohjaavat opettajien työtä.

ja kestävä kehityksen kasvatukseen, yhteen globaalikasvatuksen peruspilarista.

Agenda2030 portaita on käytetty Tuusulassa vasta kaksi kuukautta. Hakala arvelee, että ne helpottavat globaalikasvatuksen hahmottamista.

Kuin oppikirjasta

Opetusneuvos Satu Honkalan mukaan globaalikasvatusta toteutetaan vaihtelevasti eri kunnissa ja jopa yhden kunnan eri kouluissa. Samaa sanoo Rauhankasvatusinstituutin Mari-Anne Okkolin, joka nostaa Tuusulan ”oppikirjaesimerkiksi”.

”Siellä mentiin isosti eteenpäin”, hän sanoo.

”Kestävä kehitys on osa Tuusulan kunnan strategiaa, jota myös koulut

edustavat. Päätös globaalikasvatuksen oppimispolusta tehtiin poliittisella tasolla. Rehtorit ja opettajat saivat selkeät resurssit ja raamit sille, mitä lähdetään tekemään.”

Uuden oppimispolun suunnittelu alkoi vuonna 2019 Rauhankasvatusinstituutin ja Jyväskylän yliopiston koulutusjohtamisen instituutin tuella. Rehtoreita ja opettajia koulutettiin. Osa opettajista siirtyi koulujensa *agenda-vastaaviksi* ja *agendatutoreiksi*, joita voi pyytää opetuksen tueksi.

Agenda2030-portaat takaisivat oppilaille globaalikasvatuksen ”minimin”.

Lisäksi ajatuksena oli, että ne yhdenmukaistaisivat, selkeyttäisivät ja helpottaisivat opettajien työtä. Vastaanotto kouluissa on ollut ristiriitaista. Osa opettajista kehuu portaita hienoiksi, toi-

Kellokosken koulun seitsemännen luokan oppilaat tutustuvat jätteiden oikeaoppiseen lajitteluun.

Opettajat Elsi Kiviniemi (vas.) ja Suvi Romppanen osallistuivat Agenda2030-portaiden suunnitteluun, ja heistä tuli Riihikallion koulun agendavastaavia.

Opettaja voi myös joutua tarkistamaan maailmankuvaansa.

set suhtautuvat niihin epäillen. Eniten vastustusta on aiheuttanut pelko työtaakan kasvamisesta, vaikka portaiden tarkoitus on helpottaa työtä, Tuusulan kunnan oppimisen asiantuntija **Laura Aalto** toteaa.

Opettaja voi myös joutua tarkistamaan maailmankuvaansa.

”Jos opettaja on valkoihoinen, keski-ikäinen ja hetero, niin näkykö se yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden opetuksessa? Ja jos näkyy, niin miten?” Aalto pohtii.

Edelleen on opettajia, jotka eivät tiedä, mitä kaikkea globaalikasvatukseen sisältyy. Silloin *Agenda2030*-por-

taista on apua, Aalto toteaa. Hän uskoo, että opettajat alkavat vähitellen ymmärtää ”portaiden idean” eli globaalikasvatuksen vuosiluokittain.

Afrikka yllättää

Opettaja Elsi Kiviniemen luokassa on hiljaista. Kukin oppilas edustaa YK:n turvallisuusneuvoston jäsenmaata, josta he etsivät matkapuhelimillaan tietoa tulevaan kokoussimulaatioon. Käsiteltävänä on päätöslauselma ”Nuoret, rauha ja tulevaisuus”.

Leo Viinamäki edustaa Nigeriä. Se on hänestä vaikeaa.

Perustietoja Nigeristä on vaikea löytää. Sen Viinamäki on selvittänyt, että odotettu elinikä on 41 vuotta ja työttömyysprosentti 0,8. Luvuista hän päättelee, että terveydenhuolto on ”aika huonoa” mutta työllisyys ”hyvä siihen nähden, miten huonosti monet asiat ovat”.

”Luulin, että kurssi on helppo, ja tämä työ. Mutta ei”, hän toteaa.

”Ehkä yllättävintä on ollut se, ettei Afrikassa ole niin paljon köyhyyttä kuin ajattelin.”

Viinamäki ryhtyy selvittämään nuorten lukutaitoprosenttia.

Kiviniemi seuraa oppilaiden työskentelyä. Kahdeksannen ja yhdeksännen luokan oppilaita valinnaisella kansainvälisyyden kurssilla on vajaat neljäkymmentä, ja hän kertoo yllättyneensä sen suosioista. Ehkä globaalit asiat kiinnostavat nuoria, hän toteaa.

On oiva tilaisuus kysyä sitä oppilailta.

Henna Vainio valitsi kansainvälisyyden kurssin, koska halusi retkille, kuten etiopialaiseen ravintolaan ja *Guled & Nasra* -elokuvanäytökseen Helsinkiin. **Tiina Sauranen** odottaa kurssimatkaa Tanskaan.

He haluavat matkustaa, ja ehkä siitä viriää tahto toimia paremman maailman puolesta. •

RAITA MERIVIRTA

Kolonialismin perintö koskettaa myös suomalaisia

KOLONIALISMI ON perinteisesti ymmärretty toiminnaksi, jossa jotakin, yleensä merentakaista maantieteellistä aluetta pidetään hallussa sen jälkeen, kun se on ensin saatu haltuun valloittamalla tai uudisasuttamalla. Tämän määritelmän mukaisesti Suomen ei ole katsottu olleen kolonialistinen toimija vaan eräänlainen eurooppalainen poikkeustapaus ja viaton sivustakatsoja.

Kansallista itseymmärrystä on rakennettu uhrin tai altavastaaajan ja kolonialistisen viattomuuden näkökulmasta myös siksi, että osana Venäjän imperiumia Suomessa koettiin venäläistämisyrittäjiä.

Tällaisen itseymmärryksen kannattelemana Suomi on pyrkinyt profiloitumaan muun muassa konflikteja ratkovana rauhanvälittäjänä ja reiluna kehitysyhteistyökumppanina.

SUOMALAISTEN SUHDE kolonialismiin on kuitenkin tätä monimutkaisempi. Vaikka Suomen valtiolla ei ole ollut siirtomaita, on yksittäisiä suomalaisia osallistunut eurooppalaisten imperiumien kolonialistisiin hankkeisiin eri puolella maapalloa niin Ruotsin ja Venäjän vallan kuin itsenäisyydenkin aikana.

Suomessa muun muassa innostuttiin mahdollisuudesta muuttaa Karibialle Ruotsin vuonna 1784 haltuunsa ottamalle St. Barthélemyyn saarelle, jossa käytiin vilkasta orjakauppaa. Reilut sata vuotta myöhemmin kymmeniä suomalaisia lähti **Leopold II:n** ja Belgian Kongoon konemiehiksi jokilaivoille, jotka kuljettivat raaka-aineita Kongosta Eurooppaan. Suomalaisia työskenteli myös Kongon Katangan kuparikentillä ja osallistui Etelä-Afrikassa buurisodan taisteluihin vuosina 1899–1902.

Suomeenkin tuotiin kolonialistisen tuotannon hedelmiä sokerista puuvillaan, ja suomalaiset hyötyivät kolonialistisesta kaupasta.

Suomeenkin tuotiin kolonialistisen tuotannon hedelmiä sokerista puuvillaan.

JENNI VIRTÄ

Nykyisen Namibian pohjoisosassa sijaitsevassa Owambossa suomalaisten vuodesta 1870 harjoittama kristillinen lähetys- ja länsimainen sivistystyö toi mukanaan merkittäviä kulttuurisia muutoksia. Suomalaislähetit pyrkivät kitkemään tiettyjä paikallisia tapoja ja riittejä sekä ulkomuotoon liittyviä piirteitä kristinuskon ja länsimaisen hygieniakäsityksen nimissä. Toisaalta lähetit tuottivat myös myönteisiksi miellettyjä muutoksia, kuten ndongan kirjakielen.

SUOMALAISTEN SUHDETTA kolonialismiin voi tarkastella myös toisenlaisen kolonialismin määritelmän, *siirtomaatoman kolonialismin*, kautta. Tämä määritelmä pureutuu valloituksen ja luonnonvarojen sekä työvoiman riiston sijasta kolonialismin kulttuurisiin ulottuvuuksiin Suomen ja Sveitsin kaltaisissa maissa, joilla ei ollut varsinaisia siirtomaita.

Tarkastelu nostaa esiin esimerkiksi menneitä ja nykyisiä koloniaalisia rakenteita, valtasuhteita ja rakennettuja rotuhierarkioita. Tällaisia hierarkioita ja toiseuttavia kuvauksia on Suomessa vastaanotettu, kierrätetty ja luotu niin taiteessa, oppikirjoissa, tieteessä, tuotepakkauksissa, mediassa kuin muuallakin yhteiskunnassa.

Se, että suomalaiset ovat joskus olleet sorrettuja tai altavastaaajia, ei sulje pois suomalaisten osallisuutta kolonialismiin ja rasistiseen perintöön. *Being Black in the EU* -raportti vuodelta 2018 paljasti, että tutkituista Euroopan unionin maista rasismia koetaan eniten Suomessa.

Kolonialismi ja sen perintö ovat koskettaneet ja koskettavat yhä suomalaisia, niin valkoista valtaväestöä kuin uusiakin suomalaisia, jotka ovat muuttaneet Suomeen monista eurooppalaisten imperiumien entisistä siirtomaista.

Kirjoittaja on jälkikoloniaaliseen kirjallisuuteen ja kulttuuriin erikoistunut englantilaisen filologian dosentti Turun yliopistossa.

Venäjä hyödyntää informaatio-kampanjoinnissaan perinteistä ja sosiaalista mediaa sekä epämuodollisia viestintäverkostoja.

VENÄJÄN VIESTI MYYY AFRIKASSA

Afrikkalaisten mielissä kytee Venäjä-sympatiaa ja Nato-vastaisuutta enemmän kuin lännessä ymmärretään. Sana kiertää WhatsApp-ketjusta toiseen.

Lännessä on aliarvioitu sympatian määrä, jota afrikkalaiset tuntevat Venäjää kohtaan”, sanoo kansainvälisen ajatushautomon International Crisis Groupin Afrikan-osaston apulaisjohtaja **Pauline Bax**.

”Taustalla ovat kolonialismin historia, kylmän sodan aikaiset asetelmat ja Neuvostoliiton antama tuki Afrikan maiden itsenäisyystaisteluissa.”

Jotkut maanosan 54 valtiosta kärsivät Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan seurauksista enemmän kuin toiset. Osa öljymaista jopa hyötyy tilanteesta. Silti Baxin mukaan on olemassa afrikkalainen näkökulma, jolle kollektiivinen länsi – Eurooppa, Yhdysvallat ja puolustusliitto Nato – on taipuvainen sokeutumaan.

Afrikkalaiset ovat kyllästyneet länsimaalaisten tapaan kertoa, miten heidän kuuluu ajatella ja toimia.

”Vastakkainasettelua korostava narratiivi on Venäjän presidentin **Vladimir Putinin** keskeinen myyntivaltti: he ovat kolonialisteja, me emme ole”, Bax kiteyttää.

”Venäjän harhaanjohtavaa tietoa välittävä informaatiokampanjointi on

täällä salakavala ase. Afrikkalaisia kiinnostaa Venäjän näkökulma.”

Puskaradio toimii

Alussa Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sai Afrikassa paljon mediahuomiota, kun lännen vaatimus Venäjän hyökkäyksen tuomitsemisesta laajensi sen globaaliksi kysymykseksi. Nyt taas afrikkalaisvaltioiden huomio kiinnittyy Pauline Baxin mukaan sotaa enemmän ruokakriisiin ja inflaatioon.

Monet afrikkalaiset toki hahmottavat ruoan ja polttoaineen hintojennousun yhteyden sotaan.

”Ja ainakin Etelä-Afrikassa syyttävät tilanteesta enemmän lännen pakotteita kuin Venäjää”, sanoo Johannesburgissa asuva Bax.

Kun Ukrainan presidentti **Volodymyr Zelenskyi** kutsui kesäkuussa Afrikan johtajat videokeskusteluun, vain neljä maata vastasi kutsuun. Heinäkuussa Venäjän ulkoministeri **Sergei Lavrov** kiersi Afrikassa vakuuttamassa Venäjän syyttömyyttä ruokakriisiin, ja koko maanosa kuuli viestin.

Uutismedian ja sosiaalisen median rinnalla Afrikassa kukoistaa monimuotoinen *pavement radio*, epämuodollisten

Venäjän näkökulma kiinnostaa Afrikassa, sanoo International Crisis Groupin Afrikan-osaston apulaisjohtaja Pauline Bax.

yhteisökanavien verkosto, jossa tieto kulkee suusta suuhun ja pikaviestipalvelu WhatsApp-ketjusta toiseen.

”Tätä Venäjä osaa käyttää hyvin”, Pauline Bax sanoo.

Johannesburgissa toimii myös *Russia Todayn* eteläafrikkalainen versio.

Nairobilaistoimittajista **Brian Kithinji** (vas.) on vieraillut Moskovassa, Eliud Kibii Kiovassa.

”Mutta sotaa ei odottanut kukaan.”
 Toinen nairobilaistoimittaja, *Mansa Median* **Brian Kithinji**, vieraili puolestaan viime heinäkuussa lehdistömatkalla Moskovassa Venäjän lähetystön kutsumana.
 ”Tärkein viesti meille oli Venäjän vahva halu kääntyä jälleen kohti Afrikkaa. Välillä etäännyimme, kun Venäjä suuntautui Aasiaan ja Eurooppaan, mutta nyt tilanne on toinen”, Kithinji sanoo.
 ”Venäjä on jo vahvistanut tiedeyhteistyötä ja lisännyt afrikkalaisten opiskelijoiden kiintiötä yliopistoissaan. Oma hallintomme ei ole kuitenkaan vastannut kutsuun, vaan suuntautuu länteen. Se ei silti tarkoita, että meitä haluttaisiin Eurooppaan tai Yhdysvaltoihin opiskelemaan.”

Onko Venäjä kolonialistinen toimija?

YK:n yleiskokouksen maaliskuinen äänestys Venäjän hyökkäyksen tuomitsemisesta teki näkyväksi Afrikan jakautuneisuuden. Kuitenkin yli puolet maista – myös mantereen länsi- ja itäosien voimakkeskukset Nigeria ja Kenia – äänestivät lännen rinnalla.

Kenian YK-lähettiläs **Martin Kimani** piti äänestyksen alla voimakkaan puheen, jossa viittasi historian kaikuihin ja totesi kolonialismin varjon langenneen Ukrainan ylle.

Toimittaja Eliud Kibii mielestä puhe oli vahva, mutta hän ei usko afrikkalaisten samaistuvan viestiin Venäjästä kolonialistisena toimijana. *The Star* julkaisi syyskuussa Venäjän suurlähettilään **Dmitry Maksimychevin** kirjoituksen, jossa hän totuudenvastaisesti väitti, että

Artikeln finns på svenska på Kehitys – Utvecklings webbplats kehityislehti.fi.

Neuvostoliitto ja Venäjä eivät koskaan olisi alistaneet kansoja valtansa alle.
 Suurin osa Afrikan valtioista on ollut itsenäisiä jo yli puoli vuosisataa. Siitä huolimatta Kibiin mielestä kolonialismin aika ei ole ohi Keniassa.

”Vanha valta dominoi maanomistusta, pankkialaa ja koulutusjärjestelmää”, hän sanoo.

Nairobilaistoimittajien mielestä Venäjä on vahvoilla myös arvojen taistelussa.

”Aikaisemmin länsi tuki konservativista uskonnollisuutta, mutta nykyään se painottaa liberaaleja arvoja ja vähemmistöjen oikeuksia. Venäjä ei perusta seksuaalivähemmistöistä, ja enemmistö afrikkalaisista ajattelee samoin”, sanoo Kithinji.

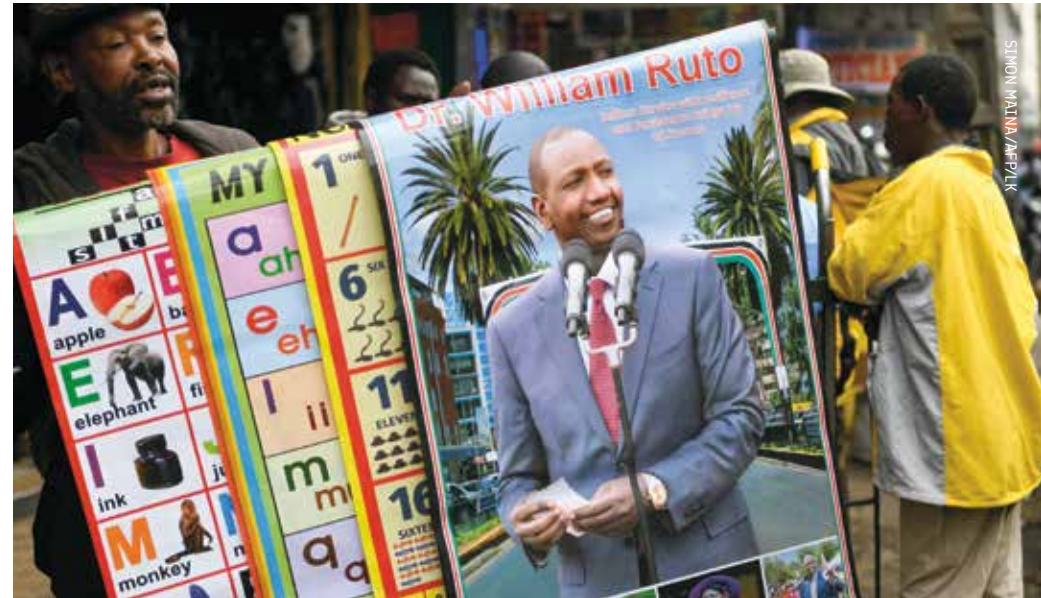
Esimerkiksi kun Kenian presidentti **William Ruto** voitti elokuussa vaalit, hän kiitti ensimmäisenä Jumalaa, ei äänestäjiään.

Kithinji myös muistuttaa yhdestä näkökulmasta, jossa Venäjä ”voittaa”: ilmastonmuutos on afrikkalaisille äärimmäisen epäreilu katastrofi, jossa siihen vähiten syyllisille lankeaa suurin lasku.

”Vihreä siirtymän vaatimuksen mukaan emme saisi ajaa täällä autoilla, mikä on monille meistä mahdotonta. Venäjä on öljyntuottajamaa, joka antaa meille sen, mitä me tarvitsemme.”

Kauniit arvot eivät riitä

International Crises Groupin Pauline Bax muistuttaa, että laajojen mielipidetiedusteluiden mukaan nuoret afrikkalaiset toivovat demokratiaa, sananvapautta ja talousjärjestelmää, jossa jokainen voi tehdä rahaa.

Viime syksynä Kenian presidentiksi valittu William Ruto on keskustellut puhelimitse venäläisen kollegansa Vladimir Putinin kanssa muun muassa kaupasta. Lokakuudessa YK-äänestyksessä Kenia kuitenkin tuomitsi yleiskokouksen enemmistön tavoin Venäjän laittomat alueliitokset Ukrainassa.

”He eivät kuitenkaan näe poliittisen johtonsa suoriutuvan tehtävästä. Usko demokratiaan ei ole tuonut heille osinkoa.”

Jos demokratia ei toimi, ihmisen mieli alkaa etsiä jotain muuta. Silloin autoritaarinen johtajuus ja vahva visio puhuttelevat.

”Ruandan **Paul Kagame** ei välttämättä ole demokraattinen tai rakastettu presidentti, mutta hän on laajasti ihailtu. Hänen pääkaupunkinsa Kigali on puhdas, joten ehkä hän tietää, mikä toimii”, Bax sanoo.

Mielipidetiedusteluissa Kiina on monissa Afrikan maissa varsin suosittu. ”Kiina rakentaa teitä, patoja ja siltoja. Venäjän viehäytys taas on lähestymistavassa ja vahvan miehen mallissa.”

Jatkossakin liittoudutaan lännen kanssa

Narratiivien taistelussa Venäjä on paikoin myös heikoilla.

Matkoillaan Brian Kithinji ja Eliud Kibii huomasivat, että afrikkalaista ihonväriä ihmetellään rasittavuuteen asti sekä Venäjällä että Ukrainassa. Osa kollegoista kuuli myös rasistisia kommentteja.

Englanti ja ranska ovat laajasti käytettyjä koulu- ja työkieliä, jotka määrittävät niin identiteettejä kuin auttavat luomaan suhteita. Venäjän kieli on harvinainen taito.

Kithinji ja Kibii uskovat, että Kenia jatkossakin liittoutuu lännen kanssa, kaikesta huolimatta.

”Tuemme länttä jo taloudellisten riippuvuussuhteiden vuoksi. Hallituksella ei ole vaihtoehtoa”, sanoo Kibii.

Hän kuitenkin lisää, että länsimielisten äänenkäyttö saattaa vaimentua, kun taas Venäjän suuntaan tehdään uusia avauksia. Presidentit William Ruto ja Vladimir Putin ovat jo keskustelleet puhelimesta, ja Venäjä on lähettänyt Keniaan suuren lannoiterahdin.

Pauline Bax puolestaan muistuttaa, että historia heijastuu Afrikan nykyisyyteen, vaikkakaan ei yksioikoisesti.

”Maanosan väestöstä kaksi kolmasosaa on alle 30-vuotiaita.” •

Lue Kehitys-tililtä Instagramista, miten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on vaikuttanut taksiryrittäjän ja kotiapulaisen elämään Nairobissa.

Unity Circus -ryhmän perustajat ovat kotoisin Kanembwen kylästä, jossa he esiintyvät ja opettavat sirkustaitoja lapsille.

SIRKUS LUO TOIVOAA

Kuuden kaveruksen perustama sirkusryhmä Unity Circus opettaa lapsille sirkustaitoja Kanembwen kylässä Ruandassa Kongon demokraattisen tasavallan vastaisella rajalla. Ryhmä haluaa luoda iloa ja toivoa lasten köyhään arkeen. Monista lapsista onkin kasvanut taitavia katuesiintyjiä.

Justin Niyonsenga (vas.) ja Rambert Bikorimana esiintyvät lapsille. 12-vuotias Bikorimana liittyi ryhmään neljä vuotta sitten.

Unity Circus -ryhmän koulutuksiin on osallistunut noin 130 lasta, joista monista on tullut taitavia sirkusesiintyjä.

Unity Circus -ryhmän johtaja Nshuti Emmanuel (kesk.) opettaa lapsia jongleeraamaan keiloilla.

Unity Circus harjoittelee ja esiintyy omassa rakennuksessaan Kanembwen kylässä.

Nshuti Emmanuel
puhaltaa tulta.

Sirkusesityksiin osallistuvat lapset
ovat iältään 4–18-vuotiaita ja kotoisin
Kanembwen kylästä.

Unity Circus- ryhmän jäsenet harjoituskeskuksensa edustalla: Justin Niyonsenga (vas.), Justin Ntwali, Rambert Bikorimana, Nshuti Emmanuel, Sibomana Rashid, Hakizimana Aboubakal ja Baryaningwe Mohamad.

Englannin kielestä toimittanut Tiina Kirkas.

TYÖTÄ RAUHAN ETEEN

Konflikti jatkuu, ja turvallisuustilanne on heikentynyt. Malissa kannattaa silti pysyä, sillä kriisinhallinta vaatii kärsivällisyyttä, esikuntapäällikkö Mia Rahunen sanoo.

Maanantai 24. toukokuuta 2021 Bamakossa, Malin pääkaupungissa. Suunnittelujohtaja **Mia Rahunen** sulki tietokoneensa Euroopan unionin siviilikriisinhallintaoperaation EUCAP Sahel Malin päämajassa ja ajoi kahvilaan tapaamaan suomalaista ystäväänsä.

Kahvilassa Rahunen sai tekstiviestin heikentyneestä turvallisuustilanteesta.

Kohta tuli toinen hälytysviesti.

Sitten kollega soitti. Hän kertoi, että Malin armeija oli syrjäyttänyt presidentti **Bah N'Dawin** ja pääministeri **Moctar Ouanen**, ja siksi Rahunen oli "siirryttävä heti kotiin". Yllättävää, Rahunen ajatteli. Sotilasjunta oli ollut vallassa vajaan vuoden. Ministereitä oli juuri vaihdettu, mutta mikään ei ollut erityisesti enteillyt sotilaiden vallankaappausta.

Rahunen kiiruhti autoonsa. Ystävä asui lähellä ja käveli kotiinsa.

Kaduilla oli rauhallista. Rahunen ajoi kotiinsa Bamakon eteläosaan, jossa hän jakoi talon kahden kollegansa kanssa. Hän avasi tietokoneensa ja alkoi etsiä tietoa, jotta hänen yksikkönsä voisi raportoida Malin vallankaappauksesta EU:n siviilikriisinhallinnan päämajaan Brysseliin.

Illasta tulisi pitkä.

Keskelle konfliktia

Olkapäästä kivistä. On lokakuu 2022, ja Mia Rahunen on aloittanut aamunsa rokotuksilla Kampin laboratoriossa Helsingissä. Hän on Suomessa kaksi viikkoa, jonka jälkeen palaa Maliin.

"Malaria, lavantauti, giardia, kampylobakteeri", hän luettelee.

"Kaikenlaisia sairauksia on ollut, ja siksi olen oppinut pitämään itsestäni parempaa huolta. Muuten ei jaksaa pitkiä päiviä, intensiivistä työtä ja jatkuva kuumuutta."

Rahunen aloitti EUCAP Sahel Malin suunnittelujohtajana syyskuussa 2020. Viime toukokuussa hänestä tuli esikuntapäällikkö,

”Jos jotain olen kriisinhallinnasta oppinut, niin sen, että kärsivällinen ja pitkäjänteinen pitää olla. Muutokset vievät paljon aikaa.”

siviilikriisinhallintaoperaation kolmanneksi ylin johtaja. Hän auttaa operaation johtajaa ja koordinoi päämajan neljän osaston toimintaa.

EU:lla on Malissa kaksi operaatiota, Rahunen selittää.

EUCAP Sahel Mali keskittyy sisäiseen turvallisuuteen eli neuvoo ja kouluttaa poliiseja, santarmeja ja kansalliskaartilaisia. Sotilasoperaatio EUTM Mali neuvoo ja kouluttaa armeijaa. YK:lla on lisäksi rauhanturvaoperaatio Minusma, joka tukee Malin laillista hallintoa turvallisuustilanteen vakauttamisessa.

Viime vuosina turvallisuustilanne on silti heikentynyt, Rahunen sanoo.

”Tilanne on monisyinen ja arvaamaton, se voi edetä mihin suuntaan tahansa.”

Malissa alkoi sisällissota vuonna 2012. Konflikti laajeni yhteenotoksi Malin armeijan, paikallisten aseistettujen ryhmien ja ääri-islamististen ryhmien välillä. Entinen siirtomaaisäntä Ranska ja muutamat Afrikan maat lähettivät joukkojaan Maliin. Sotilasjunta kaappasi vallan elokuussa 2020. Reilun kahden vuoden aikana sotilasvallankaappauksia on siis ollut kaksi, viimeisin toukuussa 2021, jolloin presidentiksi nousi varapresidentti **Assimi Goïta**, Rahunen selittää.

Vallankaappauksen jälkeen Malin ja Ranskan välit tulehtuivat, ja Ranska alkoi vetää sotilaitaan maasta. Mali tiivistä yhteistyötään vanhan kumppaninsa Venäjän kanssa ja pyysi avukseen Wagnerin, yksityisen venäläisen palkka-armeijan.

Ja se onkin aiheuttanut päänsäivaa, Rahunen sanoo.

Uralle Georgiasta

Keväällä 2013 Mia Rahunen työskenteli Pohjoismaiden ministerineuvostossa Kööpenhaminassa ja valmistautui siihen, että työ loppuisi. Ministerineuvostossa sai työskennellä korkeintaan kahdeksan vuotta, ja siinä ajassa hän oli edennyt harjoittelijasta kestävän kehityksen vanhemmaksi asiantuntijaksi.

Häntä kiinnosti katastrofityö, ehkä jotain köyhyyteen liittyvää.

Rahunen huomasi Kriisinhallintakeskus CMC Finlandin ilmoituksen siviilikriisinhallinnan peruskurssista Kuopiossa ja päätti hakea, vaikkei edes tiennyt, mitä termi tarkoitti. CMC:n sivuilla luki, että ”siviilikriisinhallinta on kansainvälisten järjestöjen puitteissa tehtävää toimintaa, jolla pyritään vähentämään erilaisista kriiseistä kärsivien maiden epävakautta ja estämään sekasortoisten olojen leviämistä laajemmalle”.

Rahusesta se kuulosti kiinnostavalta. Kohta hän oli jo kahden viikon peruskurssilla.

Sen jälkeen hän haki EU:n tarkkailuoperaatioon Georgiaan.

Kesäkuussa 2014 hän aloitti tarkkailijana ”jäätäneessä konfliktissa” Georgian ja Abhasian hallinnollisella rajalla. Tehtävänä oli valvoa tultaukosopimuksen toteutumista, eli partioita, jutella paikallisten ihmisten kanssa ja kirjata ylös huomioita. Rahunen nautti työstään. Se oli käytännönläheistä ja mielenkiintoista, ja mikä parasta, enimmäkseen ulkosalla.

Puolen vuoden päästä hänestä tuli tarkkailija-tiimin vetäjä. Sitten operaatioupseeri, lopulta kenttätöimiston varapäälikkö. Rahusen oli lähdettävä syyskuussa 2017, sillä aikarajoitus tarkkailijaylemissä pesteissä oli kolme vuotta.

Georgian jälkeen olo oli tyhjä. Mitäs nyt, Rahunen ajatteli.

Tällä kertaa hän ei hakenut töitä. Hän halusi pitää sapattivapaan, miettiä uransa ”punaista lan-kaa”. Samalla hän kouluttautui. Suoritti Portugalissa johtamisen kurssin, kävi kriisinhallintakurssin Irlannissa ja toisen Suomessa.

Pyrähdys Suomessa

Mia Rahunen muistaa jännityksen. Hän muutti Suomeen elokuussa 2018 ja ajatteli, ettei ehkä sopeutuisi. Ulkomailla oli kulunut kolmesta vuotta.

Mutta toisin kävi. Rahunen tunsi olevansa kotona.

”Oli läheisiä ystäviä, mielekästä tekemistä.”

Hän työskenteli ympäristöjärjestö WWF Suomen ilmastoasiantuntijana ja oli perustamassa

Mia Rahunen, 46

Koulutus Filosofian maisteri (media-tutkimus) Turun yliopistosta vuonna 2007

Työ Euroopan unionin siviilikriisinhallintaoperaation EUCAP Sahel Malin esikunta-päälikkö. Työskentelee operaation päämajassa Malin pääkaupungissa Bamakossa

Perhe Aikuinen bonustytär Kööpenhaminassa

Harrastukset Bamakossa "se, mikä on mahdollista", eli yleensä lukeminen, kuntosali, kävely ja jooga, joskus jopa taidenäyttelyt ja konsertit

CMC Finlandin kestävän kehityksen ohjausryhmää. Kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n ”puolen-toista asteen raportti” oli vauhdittanut keskustelua ilmastoasioista Suomessa, ja Rahunen vieraili television uutis- ja ajankohtaisohjelmissa.

Mutta jotain uupui. Rahunen halusi uudestaan kentälle.

”Siis koulutus- ja neuvontaoperaatioon. Georgia oli tarkkailua.”

Haettavaksi tuli tehtävä EUCAP Sahel Malissa, ja Rahunen valittiin. Pestin piti alkaa elokuussa 2020. Lähtö kuitenkin viivästyi, sillä Malin armeija oli kaappannut vallan. Bamakon kaduilla oli mielenosoituksia, lentokenttä oli suljettu.

Rahunen tunsi olonsa levolliseksi.

”Olin matkalla uuteen työhön ja uuteen maailmaan. Tiesin, että perillä saisin tarkat ohjeet siitä, kuinka elää ja toimia.”

Bamakossa hän eli ”expat-kuplassa”. Uusi koti oli aidattu piikkilangalla, ikkunoissa oli kalterit. Talossa oli ilmastointilaitte ja generaattori, joka hurautti päälle sähkökatkojen ajaksi. Aasit kuljettivat lajittelemattomat roskat kaatopaikalle.

Mahdollisesti jatkoa

Marraskuussa 2022 Mia Rahunen on jälleen Malissa, jonka poliittinen todellisuus on kahdessa vuodessa muuttunut. Santarmit ja kansalliskaartilaiset taistelevat armeijan rinnalla islamisteja vastaan Keski-Malissa. Wagner on vahvasti läsnä, tukemassa Malin sotilasjuntaa.

Malissa on määrä järjestää vaalit helmikuussa 2024.

EUCAP Sahel Malin mandaatti päättyy tammi-kuussa 2023. EU:ssa pohditaan parhaillaan jatkoa, ja todennäköistä on, että operaatio jatkuu kaksi vuotta.

Malissa kannattaa pysyä, ainakin Rahusen mielestä.

”Jos jotain olen kriisinhallinnasta oppinut, niin sen, että kärsivällinen ja pitkäjänteinen pitää olla. Muutokset vievät paljon aikaa.”

Kriisinhallintaoperaatio keskittyy turvallisuusjoukkojen koulutukseen ja neuvontaan. Myös ilmastonmuutos on otettava huomioon, sillä se voi kärjistää konflikteja, Rahunen lisää.

Malissa hän on nähnyt, miten äärimmäiset sääolot piiskaavat luontoa ja heikentävät ihmisten elinoloja. Juomavesi ja polttopuut on haettava kauempaa, viljelysadot pienenevät, maankäytöstä on kiistaa, köyhyys ajaa nuoria miehiä aseellisiin ryhmiin.

”Ja näin konflikti jatkuu. Malissa on vielä paljon tehtävää”, Rahunen sanoo.

Hän ei tiedä, mitä tekee EUCAP Sahel Malin jälkeen.

”En ole edes miettinyt asiaa. Kestävää kehitystä, kriisinhallintaa, ilmastonmuutosta. Jotain merkityksellistä sen pitää olla.” •

Artikeln finns på svenska på **Kehitys – Utvecklings webplats** **kehityslehti.fi.**

Vastuullinen metsäyrittäjä osallistaa

Finnfund on sijoittanut metsäyhtiö NFC:hen, joka kasvattaa metsää kestäväällä tavalla Ugandassa ja Tansaniassa.

Yrittäjä on järjestänyt koulutuksia, joissa olemme oppineet, miten puiden kasvatuksesta voi saada paremmin taloudellista hyötyä. Ennen istutimme alueelle vain lisää puita, koska ajatelimme saavamme niin enemmän voittoa. NFC:n koulutuksissa olemme oppineet istutusvälin ja istutuskuopan koon merkityksestä sekä rikkaruohojen poistamisesta, karsimisesta ja palontorjunnasta,” tansanialainen pienviljelijä **Lazaro Stephano Lukosi** arvioi metsäyhtiö NFC:n (The New Forests Company) toiminnan vaikutuksia.

Lukosia ja muita Kising’an kyläläisiä haastateltiin vuonna 2021, kun suomalainen kehitysrahoitusyhtiö Finnfund ja NFC selvittivät paikallisten näkemyksiä yhteistyöstä yrityksen kanssa.

Finnfund on rahoittanut vuodesta 2014 lähtien NFC:tä, joka kasvattaa metsää ja valmistaa puutavaraa, kuten sähköpylväitä ja kuormalavoja, Tansaniassa ja Ugandassa. Yrityksellä on käytössään lähes 30 000 hehtaaria maata, josta istutusmetsää on yhteensä noin 18 000 hehtaaria. NFC on yksi Itä-Afrikan suurimpia metsäalan yrityksiä.

”Finnfundin tavoitteena on sijoituksellaan luoda kannattavaa ja kestävää liiketoimintaa, työpaikkoja sekä taistella ilmastonmuutosta ja metsäkatoa vas-

Metsäala työllistää paikallisia asukkaita Tansaniassa.

taan mutta samalla vahvistaa yleisesti pienviljelijöiden ja paikallisten yhteisöjen toimeentuloa ja hyvinvointia”, Finnfundin kehitysvaikutusneuvonantaja **Anne Arvola** kertoo.

Lähialueen asukkaita työllistetään suoraan yritykseen, mutta paikallisilta pienviljelijöiltä myös ostetaan puita. Pienviljelijöille tarjotaan lisäksi tansanialaisen Lukosin mainitsemää koulutusta metsien kasvatuksesta.

Metsäkatoa vastaan

Afrikassa katoaa metsää YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAOn mukaan vuosittain yli kaksi miljoonaa hehtaaria väestönkasvun ja kaupungistumisen seurauksena. Kun kasvava väestö elää vielä monin paikoin ilman sähköä, luonnonmetsiä hakataan yhä enemmän polttopuiksi.

Vastuullinen metsätalous on yksi keino taistella metsäkatoa ja samalla

Vastuullinen metsätalous on yksi keino taistella metsäkatoa ja samalla ilmastonmuutosta vastaan.

ilmastonmuutosta vastaan. Kestävästi hoidetut kaupalliset istutusmetsät vähentävät osaltaan painetta luonnonmetsien hakkaamiseen.

NFC:n metsänkasvatus perustuu kansainvälisen metsäsertifikaatin vastuullisuusperiaatteisiin. Sertifoinnin vaatimuksiin kuuluu muun muassa se, että vähintään 10 prosenttia metsästä on oltava suojeltuja.

Vastuullinen metsätalous on yksi Finnfundin painopisteistä: vuoden 2021 lopulla kaikista sen sijoituksista ja sijoituspäätöksistä 15 prosenttia oli metsäsijoituksia. NFC:hen Finnfund on sijoittanut vuosien aikana yhteensä noin 20 miljoonaa euroa.

”Sijoitusten kautta tavoitteenamme on myös yleisesti kehittää vastuullista metsätaloutta laajemminkin”, Finnfundin salkunhallintapäällikkö **Kati Keinänen** sanoo.

Pitkäjärjestäminen ennen kaikkea

Vastuulliseen metsätalouteen sijoittaminen vaatii Kati Keinäsen mukaan sijoittajalta epävarmuuden sietokykyä esimerkiksi ilmatoriskin vuoksi, sillä yhä yleistyvät sään ääri-ilmiöt voivat yllättäen tehdä suurta tuhoa metsille. Lisäksi toimiala on varsin uusi Afrikassa, mikä tuo mukanaan riskitekijöitä.

”Vastuulliseen metsätalouteen sijoittavalta vaaditaan kuitenkin ennen kaikkea pitkäjärjestämisyyttä”, Keinänen toteaa.

Hyvä pitkäjärjestämisyyden mittari on männyn kiertoaika Tansaniassa, joka on siemenestä tuottoja tuovaksi sahatavaraksi minimissään 16 vuotta.

Itä-Afrikassa aika on todella pitkä pienviljelijälle, jonka on elätettävä perheensä myös puun kasvua odotellessa. Tämän vuoksi tarvitaan rinnalle muita elinkeinoja. NFC opettaakin paikalliselle

väestölle esimerkiksi mehiläistarhausta tai kalankasvatusta.

”Lisätienesteillä ehkäistään myös sitä, ettei tuloja kipeästi tarvitseva kasvattaja hakkaa metsiään liian aikaisin vaan malttaa odottaa puiden kasvua”, Anne Arvola lisää. •

METSÄYHTIÖ NFC TUOTTI VUONNA 2021

18 000

hehtaaria vastuullisesti kasvatettua metsää

3,9

miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia (tCO₂e) hiilinieluja

940

työpaikkaa, joista 111 naisille

Palestiinalaismuseo kertoo suomalaisen kansatieteilijän elämäntyöstä

Antropologi Hilma Granqvist tallensi kansanperinnettä Artasin kylässä Palestiinassa vuosina 1925–1931. Granqvistille omistettua museota ylläpitää 11 vapaaehtoista.

Mahmoud Jaber (vas.) ja Ramzi Abu Sway esittelevät Artasin kansanperinteen keskuksen valokuvakokoelmaa.

Artasin palestiinalaiskylä sijaitsee lähellä Betlehemiä, puolen tunnin ajomatkan päässä Jerusalemissa. Osa noin kymmenen tuhannen asukkaana kylästä kuuluu palestiinalaishallinnon A-alueeseen, loppu on Israelin hallinnomaa C-alueella.

Kylässä viitoitus ohjaa kansanperinteen keskuksen Artas Folklore Centeriin. Jyrkkien portaiden yläpäässä on perinteinen palestiinalaistalo, joka on muutettu museoksi. Sen seinille on ripustettu suurennoksia antropologi **Hilma Granqvistin** vuosina 1925–1931 ottamista mustavalkokuvista. Museoon on myös koottu vanhoja työkaluja, vaatteita ja astioita, joista osa on kuulunut Granqvistille.

Sisar Halima

Kun Hilma Granqvist saapui Artasiin ensimmäisen kerran vuonna 1925, kylä näytti kovin toisenlaiselta. Asukkaita oli viitisensataa, ja Britannia hallitsi Palestiinaa. Granqvist oli saanut Helsingin yliopistosta tehtäväkseen tutkia Vanhan testamentin naisia, mutta aiheeseen perehtyminen ei kylässä onnistunut.

Sen sijaan kyläläisten perinteet ja tavat alkoivat kiinnostaa tutkijaa.

Uudeksi tutkimusaiheeksi muodostui avioliitto ja siihen liittyvät tavat. Granqvist teki valtavasti muistiinpanoja Artasin ihmisistä, suvuista ja tavoista sekä otti samalla satoja valokuvia.

Museon kokoelmiin kuuluu useita Hilma Granqvistin teoksia.

Palestiinalaiset hyväksyivät Granqvistin yhteisönsä ja kutsuivat häntä Sitt Halimaksi, ”Sisar Halimaksi”.

Granqvistia auttoi vuosia kylässä asunut lähetystyöntekijän tytär **Louise Spaldenberger**, joka myös toimi alkuun arabian kielen tulkkina. Myöhemmin Granqvist kirjasi muistiinpanonsa arabiaksi mutta kirjoitti ne puhtaaksi ruotsiksi tai englanniksi.

Osallistuvaa seurantaa

Ensimmäinen matka Palestiinaan kesti puolitoista vuotta. Vuonna 1930 Hilma Granqvist palasi Artasiin ja laajensi tutkimuksiaan muiden muassa synnyttämiseen, lapsuuteen, kuolemaan ja hautajaisiin. Kun hän vuonna 1931 palasi Suomeen, hänen sanottiin tunnevan kylän ihmiset, suvut ja heidän historiansa paremmin kuin kyläläiset itse.

Granqvist oli tyytyväinen tutkimusaiheensa vaihtoon. Hän kirjoitti: ”Maahan haudattu tieto voidaan aina kaivaa esiin, mutta perinteet kuolevat ihmisten mukana, eikä niitä voi enää kaivaa esiin”. Vuonna 1932 Granqvist väitteli Åbo Akademiassa aiheesta ”Avioliiton ehdot palestiinalaiskylässä”.

Apurahan turvin Granqvist palasi vielä kerran Artasiin vuonna 1959. Kylä oli kovasti muuttunut, ja enää harvat kyläläiset tunnustivat hänet. Lisäksi Israelin itsenäistymistä seurannut vuoden 1948 sota oli ajanut monet palestiinalaiset pakolaisiksi.

Uransa aikana Granqvist kirjoitti Artasista viisi antropologista tutkimusta, joista viimeisen vuonna 1965. Lisäksi hän kehitti uutta tutkimusmenetelmää, jota hän kutsui ”osallistuvaksi seurannaksi”. Palestiinassa häntä pidetään alueen antropologisen tutkimuksen perustajana.

Granqvist kuoli vuonna 1972.

Arvokkaita tutkimuksia

Hilma Granqvistin tutkimusten arvo ymmärrettiin Palestiinassa jo 1970-luvun alussa, kun museota nykyisin vapaaehtoisesti vetävän **Fadi Sanadin**

Fadi Sanaad osoittaa isänsä tätti Hilma Granqvistin ottamassa valokuvassa.

isä **Mousa Sanad** kuuli, että hänen sukunsa historia oli yksityiskohtaisesti tallennettu.

Mousa Sanad ja muutamat muut palestiinalaiset alkoivat kerätä ja tallettaa perinteisiä työkaluja ja muuta esineistöä. Virallisesti aineistoa saattoi alkaa esitellä vasta, kun olot vapautuivat Israelin ja Palestiinan solmiman Oslon sopimuksen jälkeen vuonna 1993. Mousa Sanad hankki lahjoitusvaroin kylästä tyhjän talon, josta tuli Artasin kansanperinteen keskus. Viime vuonna keskuksen yhdistyi museo, joka oli perustettu kymmenisen vuotta sitten Granqvistin entiseen asuintaloon.

Kylän vapaaehtoiset keräävät museon ylläpitämiseen tarvittavat varat.

Museossa Fadi Sanaad esittelee kokoelmiin kuuluvaa kameraa, jolla Granqvist tallensi Artasissa paikallista elämää, kuten lapsia kantamassa ruukkuja päänsä päällä tai poikia ratsastamassa aasilla. Kuvat oli tarkoitettu tutkimuskäyttöön, mutta samalla ne ovat ainoita valokuvia monista kylän ihmisistä.

Myös museoaktiivi **Mahmoud Jaber** on löytänyt Granqvistin tutkimuksista runsaasti tietoa kotipaikkansa historiasta ja tavoista.

”Sata vuotta sitten häitä vietettiin viikon ajan kylän taloissa ja pihoilla. Nykyään häät ovat lyhyempiä ja niitä vietetään yleensä ravintoloissa. Jos menen joskus naimisiin, haluan vanhanaikaiset häät”, hän sanoo. •

Kirja

Ihmiskunnan voittoisa tarina jatkuu

Kyky sopeutua muuttuviin olosuhteisiin aina vain uusilla teknologisilla ratkaisuilla on tuonut ihmisen tähän päivään. Taloustieteilijä Oded Galor uskoo, että taidolla ratkaistaan myös nykymaailman haasteet, kuten väestönkasvu ja ilmastomuutos.

Taloustieteilijä Oded Galor piirtää yleistajuisessa teoksessaan *Ihmiskunnan nousu* pitkää kaarta ihmisen menestymisen historiallisista syistä maapallolla. Israelilaissyntyinen Galor toimii tällä hetkellä Herbert H. Goldbergerin taloustieteen professorina Brownin yliopistossa Yhdysvalloissa.

Galor aloittaa kertomuksensa nykyihmisen esi-isien alkutaipaleesta parinsadan tuhannen vuoden takaa Afrikan mantereelta ja päättää tarinansa ihmiskunnan tämän päivän haasteisiin, kuten väestönkasvuun ja ilmastomuutokseen. Alun ja lopun väliin hän tiivistää lukuisin esimerkein keräilijä-metsästäjien asettumisen aloilleen ensin maatalousyhteiskunniksi ja myöhemmin teollistuneiksi kansallisvaltioiksi.

Galorin mukaan kehitys ei ole tapahtunut samaan tahtiin kaikkialla maailmassa, sillä maantieteelliset, kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja instituutionaaliset tekijät ovat ohjanneet yhteiskuntia eri suuntiin.

Esimerkiksi maanviljelyn oli aikoinaan luontaisinta kehittyä nykyisen Lähi-idän alueella, koska viljalajikkeet onnistuivat leviämään yhtenevissä ilmasto-oloissa itä-länsisuuntaisesti. Eteläisemmässä Afrikassa suuret joet halkoivat mantereen pohjois-eteläsuuntaisesti, eikä vastaava siirtyä ollut mahdollista. Sama koski Amazonin sademetsän jakamaa Etelä-Amerikkaa.

Läntisen Euroopan pilkkoutuminen kilpaileviksi valtakunniksi 1600-luvulta eteenpäin puolestaan avitti teknologista ja taloudellista kehitystä, kun yhden

ruhtinaan torjuma keksijänero löysi lähes poikkeuksetta työnsä rahoittajan ja poliittisen tukijan rajan takaa toisesta ruhtinaskunnasta. Toisin oli laajoissa itäisissä imperiumeissa, joissa keisari yksin joko kannusti innovointia tai sitten ei.

Teollistuminen pakotti kouluttautumaan

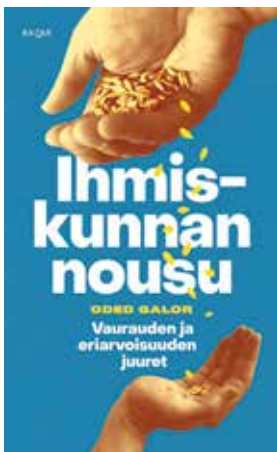
Oded Galorin mukaan kaikessa kehityksessä olennaista on ollut ihmisten kyky luoda teknologisia ratkaisuja, jotka ovat auttaneet heitä sopeutumaan alati muuttuviin olosuhteisiin.

Suurimman harppauksen ovat tehneet yhteisöt, joissa niin valtiovalta kuin vanhemmatkin ovat lasten määrän sijasta panostaneet heidän koulutukseensa. Hyvinvointi on lisääntynyt, kun väestönkasvu ei ole syönyt kehityksen hedelmiä, Galor kirjoittaa. Muutosta ovat selittäneet etenkin teollisessa työssä vaadittava erityisosaaminen sekä naisten lisääntynyt palkkatyö.

Galor muistuttaakin, että pitkään maatalousvaltaisissa yhteiskunnissa ei tarvittu uusia taitoja, joten niissä työvoiman määrä korvasi sen laadun. Liiallinen koulutus olisi myös kannustanut etenkin nuoria hakeutumaan kaupunkeihin tehdastyöhön.

Voittajat ja häviäjät

Kirjassaan Oded Galor pyrkii selittämään myös yhteiskuntien keskinäistä eriarvoisuutta globalisaation ja kolonisaation epäsymmetrisillä seurauksilla. Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan siirtomaista kuljetettiin raaka-

Oded Galor. IHMISKUNNAN NOUSU. VAURAUDEN JA ERIARVOISUUDEN JUURET. SUOM. TERO VALKONEN. BAZAR, 2022.

aineita teollisuusmaihin, jotka sijoittivat tuottojaan inhimilliseen pääomaan.

Kehittyvissä maissa sitä vastoin väestö jatkoi kasvuaan, ja ne jumittuivat köyhyysloukkuun. Samalla siirtomaa-ajan riistoon perustuvat institutiot jäivät monin paikoin ylläpitämään taloudellista ja poliittista eriarvoisuutta.

Galor kuitenkin arvostelee länsimaiden tapaa yrittää kitkeä köyhyyttä kehityvistä maista vaatimalla pintatason rakenteellisia uudistuksia ikään kuin niiden ongelmat johtuisivat yksinomaan väärästä taloudenhoidosta ja hallinnosta. Hänen mukaansa teollisuuden yksityistäminen, kaupan vapauttaminen ja omistusoikeuden turvaaminen edistävät talouskasvua lähinnä maissa, joissa jo entuudestaan vallitsevat kasvua tukevat sosiaaliset ja kulttuuriset olosuhteet. Galor huomauttaakin, että jokaista valtiota tulee tarkastella sen omista lähtökohdista käsin, ja tuottavinta on sijoittaa koulutukseen ja aloille, joissa tätä koulutusta tarvitaan.

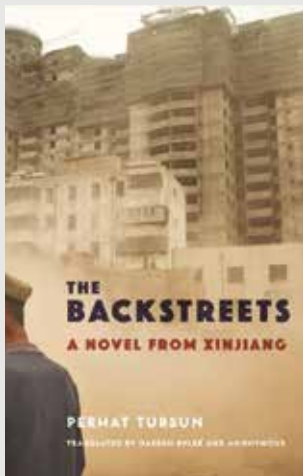
Ilmastomuutosta Galor ratkoisi hillitsemällä väestönkasvua ja panostamalla hiilivapaaseen teknologiaan talouskasvusta tinkimättä. Tärkeitä avuja tässä työssä ovat tulevaisuususkko, koulutus, sukupuolten tasa-arvo sekä yhteiskuntien moninaisuutta ja erilaisuutta kunnioittavat ratkaisut, hän kirjoittaa.

Kirja

Mies vailla nimeä

MIES ON palkattu virkailijaksi valtionvirastoon Ürümqissa Xinjiangin uiguurien autonomisen alueen pääkaupungissa Länsi-Kiinassa. Mies on uiguuri ja hänen esimiehensä han-kiinalainen, joka ilmaisee kaikki tunteensa hymyilemällä. Miehellä ei ole selkeää työnkuvaa eikä käytössään kuin työpöydän vetolaatikko. Hän on erikseen allekirjoittanut paperin, jossa hän ei vaadi työnantajaa järjestämään itselleen asuntoa.

Romaanissaan *The Backstreets* xinjiangilainen runoilija ja kirjailija **Perhat Tursun** kuvaa miehen epätoivoista yösijan etsintää savusumuissa suurkaupungissa. Mies kuleksii illat ja yöt kaduilla ja kujilla vailla suuntaa. Vastaantulijat kääntävät selkänsä vastaamatta hänen tiedusteluihinsa. Heille mies on rotta muiden rottien joukossa.

Perhat Tursun. THE BACKSTREETS. A NOVEL FROM XINJIANG. ENGL. DARREN BYLES & ANONYMI. COLUMBIA UNIVERSITY PRESS, 2022.

Dokumentti

Paluumuuttajan tyyly vastaanotto

FATI ON ghanalainen viiden lapsen äiti, joka seurasi aviomiestään Eurooppaan mutta palasi yksin kotiin muutaman kuukauden jälkeen. Elämä Libyan Tripolissa oli ankeaa, samoin perillä Italiassa. Ihmiset suhtautuivat häneen nurjasti, eikä pakolaisleirillä voinut ansaita rahaa. Aviomies suuttui päätöksestä, koska Fatin viides raskaus olisi helpottanut häntä laillistamaan oleskelunsa Italiassa.

Fatimah Dadzien dokumentti *Fatin valinta* seuraa Fatin arkea paluumuuttajalle vihamielisessä naapurustossa. Muiden naisten mielestä Fatin päätös palata takaisin oli typerä ja koko reissu ajan ja rahan haaskausta. He sätivät Fatia säälittä eivätkä kuuntele hänen perusteluitaan.

”Jotkut sanovat, että Euroopassa elämä on paljon vaikeampaa. Minä

luulen, että he sanovat niin, ettemme haluaisi lähteä”, yksi naisista sanoo.

Toinen nainen kertoo veljestään, joka lomillaan palaa kotiin jakamaan runsaasti lahjoja kaikille sukulaisilleen. Hän ihmettelee, miksei Fati kyennyt samaan.

Erityisen raskasta Fatin kotiinpaluu on hänen perheelleen. Pikkusisko kertoo, että Fatin lähtö Italiaan nosti perheen arvostusta ja äitikin kykeni kulkemaan kylässä pystyssä päin. Nyt sisko valehtelee kyläläisille, että Fati on vain käymässä ja palaa kyllä takaisin Eurooppaan.

Samaan aikaan Fati kamppailee saadakseen kolme vanhinta lastaan takaisin luokseen anopilta, joka huolehti heistä hänen poissaollessaan. Kahta nuorinta lastaan Fati elättää myymällä kadulla kynttilöitä.

Päättymätöntä piinaansa mies katkoo muistelemalla lapsuuttaan maaseudulla ja opiskelu aikaansa kaukana Kiinan pääkaupungissa Pekingissä. Samalla hän yrittää rauhoittaa mieltään etsimällä merkityksiä numeroista ja ympäröivistä hajuista.

Lopulta ja yllättäen mies löytää perille. *The Backstreets* on tiettävästi ensimmäinen Xinjiangin absurdia todellisuutta kuvaava romaani, joka on käännetty uiguurista englanniksi. Johdannossa kääntäjä **Darren Byles** taustoittaa laajalti Xinjiangin nykytilannetta ja uiguurien yltyvää vainoa. Hän ei mainitse nimeltä kirjan toista kääntäjää turvallisuusyriä: 53-vuotias Tursun ja kyseinen kääntäjä katosivat vuoden 2018 lopussa. Eri lähteiden mukaan heidät on tuomittu 16 vuodeksi vankeuteen. Syyksi on epäilty uiguurin kielen puolustamista ja kiinalaistamisen vastustamista.

Kaikista ongelmistaan huolimatta Fati ei kadu valintaansa. Hänelle tärkeintä ovat lasten hyvinvointi ja oma vapaus, hän sanoo dokumentissa.

Fatimah Dadzie (ohj.).

FATIN VALINTA. 1082 FILMS, STEPS, ARTE FRANCE, 2021. KATSOTTAVISSA YLE AREENASSA 31.7.2024 ASTI YLEN TUNNUKSILLA.

AVUKSI MUISTIPELI

Veera Ketonen näki Ugandassa, kuinka vaikeaa on oppia tiedon soveltamista.

”**LÄHES KAHDEN** vuoden koulusulku Ugandassa oli juuri päättynyt, kun aloitin Opettajat ilman rajoja -verkoston vapaaehtoisena opettajana Kirkon Ulkomaanavun kouluissa. Työskentelin aluksi yläkouluissa Bidibidin pakolaisasutus-alueella, Ugandan suurimmassa leirissä. Asukkaita siellä oli reilut 270 000. Kouluja oli viitisenkymmentä. Valtaosa oppilaista oli Etelä-Sudanista, ja opetuskielenä oli englanti.

Olin hellinyt ajatusta vastavuoroisesta oppimisesta.

Ugandalaisessa luokassa voi olla jopa 200 oppilasta, joukossa myös lapsia, joilla on vammoja tai oppimisvaikeuksia. Seuraisin oppitunteja, tarkkailisin inkluusiota. Antaisin palautetta opetuksen laadusta. Itse oppisin ison ryhmän hallintaa ja ongelmanratkaisua.

Harjoittelisin opettajien kanssa myös oppimista leikin ja ryhmätöiden kautta. Niiden avulla lapset oppivat tekemään yhteistyötä ja ratkaisemaan ongelmia.

OPPITUNTIEN JÄLKEEN kysyin opettajilta, mikä meni hyvin ja missä he voisivat kehittyä. Vastaukset yllättivät. Opettajat eivät osanneet arvioida itseään vaan kertoivat, että ryhmät ovat liian isoja, opettajista on pulaa, palkka on liian pieni.

Opettajat olivat silti hyvin innokkaita kehittämään taitojaan.

Ehdotin, että palautetta voisi kysyä oppilailta. Oppilas nostaisi peukun ylös, jos oli ymmärtänyt opetuksen, ja laskisi alas, jos asia pitäisi kerrata.

Leikin kautta oppimisessa otin avuksi muistipelin. Olin tehnyt sanaparit valmiiksi. Niiden avulla oppilaat voisivat harjoitella synonyymeja, laajentaa sanavarastoaan. Levitin kortit pöydälle ja näytin opettajille, kuinka parit muodostuvat.

Opettajat hämmentyivät. Heillä oli vaikeuksia ymmärtää peliä. He eivät myöskään tajunneet, kuinka voisivat käyttää peliä oppiaineensa opetuksessa.

SILLOIN OIVALSIN, mistä oli kyse. Opettajat ovat lasten ainoa tietolähde. Oppikirjoja ei ole, internet ei ole yleisesti käytössä. Silti lasten pitäisi oppia ajattelemaan kriittisesti, ratkaisemaan ongelmia, kyseenalaistamaan ja soveltamaan tietoa.

Muistipelin avulla tajusin, kuinka vaikeaa tiedon soveltaminen oli opettajille. Jos he eivät osaa soveltaa tietoa, miten he voivat opettaa sitä lapsille?

Vähitellen opettajat keksivät ratkaisuja. Yksi järjesti vasempaan riviin sanat ja oikealle niiden synonyymit. Toinen käänsi kortit sanapuoli ylöspäin, jolloin parit oli helppo löytää. Mikäs siinä, ajattelin. Helpoin versio toimisi esimerkiksi lapsille, joilla on vaikeuksia oppia.

Ehkä opettajat löytäisivät tapansa soveltaa kortteja opetuksessa.

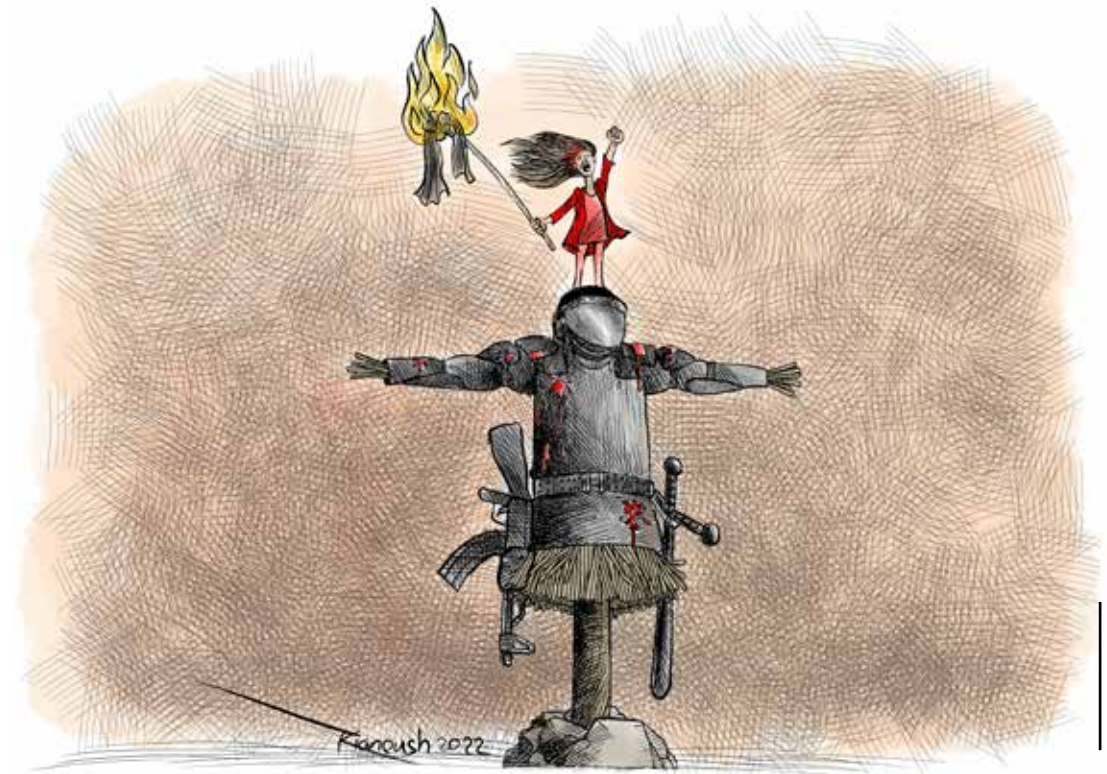
Itse opin paljon. Kolmenkymmenen oppilaan luokka ei tunnu pahalta, kun näki, kuinka hyvin sadan oppilaan luokka voi toimia. Pidin erityisesti siitä, kuinka kauniisti opettajat puhuivat lapsille ja kuinka kunioittavasti lapset vastasivat. Siinä meillä Suomessa on opittavaa.”

VEERA KETONEN, 31

Koulutus Liikuntatieteiden maisteri Jyväskylän yliopistosta vuonna 2016
Työskenteli Opettajat ilman rajoja -verkoston vapaaehtoisena opettajana Kirkon Ulkomaanavun kouluissa Bidibidin ja Palorinyan pakolaisasutusalueilla Pohjois-Ugandassa. Työ kesti tammi-kuusta toukokuuhun vuonna 2022
Jatkoi Resurssiopettajana Santahaminan ala-asteen koulussa Helsingissä
Tutustui Suositun ugandalaiseen katuruokaan Ugandan Rolexiiin. Katso ohje Kehitys-tililtä Instagramista!

Iran syksyllä 2022

KIANOUSH RAMEZANI on Suomessa asuva iranilainen pilapiirtäjä.

5 kysymystä kehityksestä

Miten hyvin olet selvillä maailman menosta? Osa vastauksista löytyy tästä lehdestä.

TEKSTI ESA SALMINEN

1 MISSÄ JÄRJESTETTIIN ILMASTO-HUIPPUKOKOUS COP 27 MARRASKUUSSA 2022?

- a) Sharm el-Sheikissä
- b) Dar es Salaamissa
- c) Port-au-Princessa

2 KUINKA SUURI TALOUDELLINEN MENETYS PAKISTANILLE AIHEUTUI SUURTULVISTA?

- a) Yli 300 000 euroa
- b) Yli 30 miljoona euroa
- c) Yli 30 miljardia euroa

3 KUKA OLI HILMA GRANQVIST?

- a) Arkeologi ja mayatutkija
- b) Antropologi ja Palestiina-tutkija
- c) Fyysikko ja opettaja

4 KUINKA MONI OPETTAJA JA REHTORI SAI TÄYDENNYSKOULUTUSTA SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖVAROILLA VUOSINA 2019–2021?

- a) 1 680
- b) 16 800
- c) 160 800

5 KUINKA SUURI OSUUS SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖSTÄ OLI KAHDENVÄLISTÄ VUOSINA 2019–2021?

- a) 9 prosenttia
- b) 19 prosenttia
- c) 49 prosenttia

ASIAA KEHITYKSESTÄ JA KANSAINVÄLISESTÄ KAUPASTA

kauppapolitiikka.fi

kehityslehti.fi

Ulkoministeriö
Utrikesministeriet